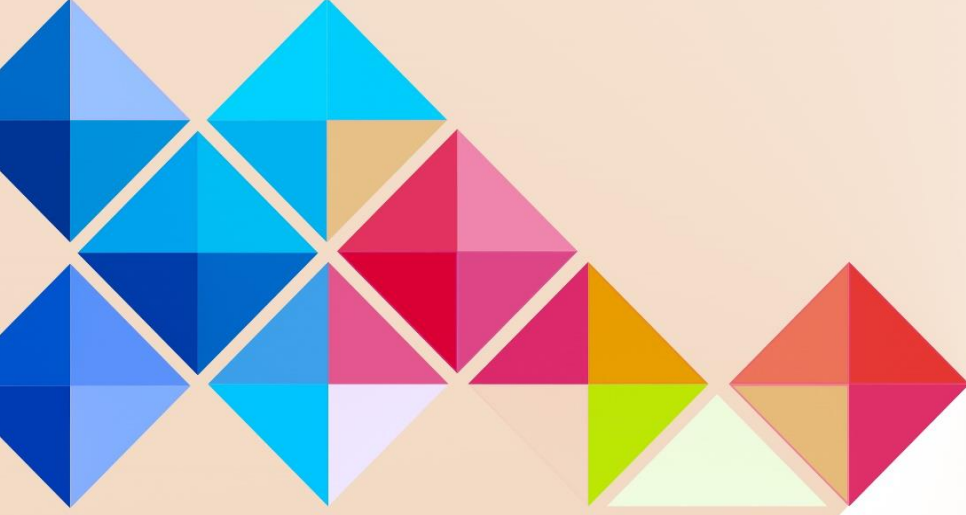

KALKINMA AJANSLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2013 YILI KURUMSAL KAPASİTENİN VE BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ MALİ DESTEK PROGRAMI

PROGRAM SONRASI DEĞERLENDİRME RAPORU

AĞUSTOS
2023

RAPOR SAHİBİ

SERHAT KALKINMA AJANSI

Atatürk Cad. Ortakapı Mah. No:69

Merkez/KARS

Tel : (474) 212 52 00

Faks : (474) 212 52 04

E-Posta : info@serka.gov.tr

RAPORU HAZIRLAYAN

Burak İPİN

İzleme ve Değerlendirme Birimi Başkan V.

Merve ÖZKAYA

İzleme ve Değerlendirme Birimi Uzmanı

Cansu Hilal POLAT

İzleme ve Değerlendirme Birimi Uzmanı

Ahmet HAN

Sonuç Odaklı Program Yönetim Birimi Uzmanı

Yayının kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılması fikri mülkiyet haklarına tabidir.

Kaynak gösterilmek kaydı ile Serhat Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

İÇİNDEKİLER TABLOSU

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	4
TABLolar LİSTESİ	5
KISALTMALAR	6
YÖNETİCİ ÖZETİ	7
1. GİRİŞ	8
2. PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	9
2.1. Programın Tanım ve Kapsamı	9
2.2. Programın Performans Göstergeleri	10
3. PROGRAMIN GENEL GÖRÜNÜMÜ	11
3.1. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan, Tamamlanan Projelere Yönelik İstatistik Bilgiler	11
3.1.1. Proje Başvuruları	11
3.1.2. Sözleşme İmzalanan Projeler	13
3.2. Bütçe Gerçekleşmeleri.....	15
3.2.1. Başarılı Olarak Tamamlanan Projeler	16
4. PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	21
4.1. Değerlendirmede Kullanılan Yöntem.....	21
4.2. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi	21
4.2.1. İlgililik.....	21
4.2.2. Etkinlik.....	23
4.2.3. Etkililik	29
4.2.4. Etki	32
4.2.5. Sürdürülebilirlik	35
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	38
6. EKLER	40
7. KAYNAKÇA	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Başvuruların İllere Göre Dağılımı	11
Şekil 2: Başvuruların TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Dağılımı	12
Şekil 3: Programa Başvuran ve Başarılı Projelerin İllere Göre Dağılımı	14
Şekil 4: Başarılı Bulunan ve Sözleşme İmzalanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı	14
Şekil 5: Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı	17
Şekil 6: Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Uygulama Süreci Sonrası Durumu	18
Şekil 7: Tamamlanan Projelerin TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Coğrafi Dağılımı	189
Şekil 8: Programın Bölge Koşullarına ve Kurumların İhtiyaçlarına Olan Uygunluğu	23
Şekil 9: Tamamlanan Projelerde Bütçe Gerçekleşme Oranları	23
Şekil 10: Ajans Desteklerinin Hedef Kitleler Tarafından Bilinme Durumu	25
Şekil 11: Ajans Destekleri Hakkında Etkin Duyuru Yapılma Durumu	25
Şekil 12: Programdan Haberdar Olma Yöntemi	26
Şekil 13: Programın Finansal Olarak Değerlendirilmesi	26
Şekil 14: Eş Finansman Karşılama Yöntemi	26
Şekil 15: Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Durumu	27
Şekil 16: Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Yöntemi	28
Şekil 17: Proje Başvuru, Sözleşme ve Yürütme Süreci Zorlanma Düzeyinin Tespiti	28
Şekil 18: Proje Uygulama Sürecinde Zorlanma Düzeyinin Tespiti	29
Şekil 19: Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranı	30
Şekil 20: Destek İle Oluşturulan Altyapı/Üstyapı Güncel Kullanım Durumu	31
Şekil 21: Destek Kapsamında Alınan Makine ve Ekipmanların Güncel Kullanım Durumu	31
Şekil 22: Danışman Desteği Alınma Durumu	32
Şekil 23: Programının Bölge'ye Etkisi	33
Şekil 24: Yararlanıcılarda Görülen Davranışsal Değişimler	34
Şekil 25: Proje İle Birlikte Gerçekleşen Etkiler	34
Şekil 26: Proje İle Amaçlara Uluşılma Durumu	35
Şekil 27: Projenin Sonunda Elde Edilen Kazanımların Uzun Vadede Katkıları	36
Şekil 28: Programdan Sonra Farklı Desteklerden Faydalanan Kurum Sayısı	36
Şekil 29: Kurumlara Uygun Olan Mali Destekler	37

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Programın Künyesi	9
Tablo 2: Programın Performans Göstergeleri	10
Tablo 3: Başvuru Bilgileri.....	13
Tablo 4: Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı ve Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı	15
Tablo 5: Başvuru, Sözleşme ve Uygulama Sürecindeki Destek Tutarı	16
Tablo 6: Başvuru, Sözleşme ve Uygulama Sürecinde Eş Finansman Tutarı	16
Tablo 7: Tamamlanan Projelere İlişkin Ajans Destek Tutarı ve Eş Finansman Tutarı.....	17
Tablo 8: Tamamlanan Projelerin Sektörlere Göre Dağılımı	20
Tablo 9: Gerçekleşen Harcamaların Bütçesel Dağılımı	20
Tablo 10: Uygulama Sürecindeki Proje Süreleri.....	24
Tablo 11: Hedeflenen Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Durumu	29

KISALTMALAR

DYK	: Destek Yönetim Klavuzu
KAYS	: Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi
KUBES	: Kurumsal Kapasitenin ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi
PUR	: Proje Uygulama Rehberi
SAR	: Satın Alma Rehberi
SERKA	: Serhat Kalkınma Ajansı
TRA2	: Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars İlleri

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ajansımız tarafından hazırlanan bu Program Sonrası Değerlendirme Raporunda, Ajansımızın faaliyet gösterdiği TRA2 Bölgesi illerinde (Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars) bulunan kurum ve kuruluşlara yönelik 2013 yılında çağrısını gerçekleştirdiğimiz Kurumsal Kapasite ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Mali Destek Programının etki ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Programa toplam 106 kurum ve kuruluş başvuru yapmıştır. Bu kurum ve kuruluşların 38'i ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan projelerin tamamı başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Kurum ve kuruluşlara Ajans tarafından tahsis edilen 3.409.088,47 TL sözleşmeye bağlanarak yararlanıcıların karşılayacağı eş finansman ile toplam 3.938.108,57 TL'lik mali destek harekete geçirilmiştir. 2023 yılı tutarları ile yaklaşık 33,8 milyon TL sözleşmeye bağlanarak yararlanıcıların eş finansmanı ile toplam 39,1 milyon TL'lik mali destek harekete geçirilmiştir.

Programın etki ve sonuçlarını değerlendirmek amacıyla Ajans kayıtlarından elde edilen verilere, Ajansımız tarafından hazırlanan anket sorularına ve kurumlar tarafından verilen cevaplara baktığımızda program ile Bölge'de düzenlenen eğitim sayısı, eğitime katılan personel sayısı ve kapasite geliştirme amacı ile alınan makine ve ekipman sayısı gibi performans göstergelerinde kayda değer bir ilerleme sağlandığı görülmüştür.

Ajans tarafından ilerleyen yıllarda uygulanması planlanan projelere dair öneri ve tedbirlerin de yer aldığı çalışmaya katkı sağlayan Ajans personellerine ve anket formlarını özenle dolduran kurum ve kuruluşlara teşekkür eder çalışmanın ülkemiz ve Bölgemize hayırlı olmasını temenni ederiz.

Serhat Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliği

1. GİRİŞ

Ajans 2013 yılında kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik Kurumsal Kapasite ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Mali Destek Programına (KUBES) çıkmıştır. Mali destek programının başvuru rehberi hazırlanırken, 2010-2013 TRA2 Bölge Planı referans alınmıştır. Bölge Planında “yaşam kalitesini artırmak” ve “turizm potansiyelini harekete geçirerek Bölge’yi markalaştırmak” amaçlarına yönelik olarak kurum ve kuruluşların desteklenmesinin önem arz ettiği tespit edilmiştir (SERKA, 2010-2013 Bölge Planı, 2010). Bu tespiti ek olarak Ajansın Bölge’de gerçekleştirdiği toplantı, paydaş görüşmeleri, saha çalışmaları ve araştırmalar neticesinde programın öncelikleri belirlenmiştir. Başvuru rehberinin oluşturulmasının akabinde Bölge ekonomisini canlandırmak amacı ile 07.12.2012 tarihinde program ilan edilmiş ve programın son başvuru tarihi olarak 08.02.2013 tarihi belirlenmiştir.

Program kapsamında TRA2 Bölgesi il ve ilçelerinde bilgilendirme toplantıları yapılmış ilgili kurum ve kuruluşlar ile iletişim kurulmuştur. Buna uygun olarak bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. 4 ilde yapılan toplantılarda toplam 260 katılımcı mali destek programı hakkında bilgilendirilmiştir. 08.02.2013 tarihine kadar 106 proje başvurusu alınmış ve program başvurulara kapatılmıştır (SERKA, Faaliyet Raporu, 2013).

Başvurular Ajans personelleri tarafından ön incelemeye tabi tutulurken bu aşamayı geçen projeler bağımsız değerlendiriciler tarafından değerlendirilmiştir. Bağımsız değerlendirici sürecinde yeterli puan alan projeler Değerlendirme Kurulu üyelerince değerlendirilmiş ve akabinde Yönetim Kurulu’nun değerlendirmelerine sunulmuştur. Yönetim Kurulu Kararı ile 41 proje başarılı kabul edilerek başarılı proje yararlanıcıları sözleşme imzalamaya davet edilmiştir. Davet edilen başvuru sahiplerinden 3’ü haklarından feragat etmiş olup 38 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmesini imzalamıştır. Sözleşme imzalanan projelerin tamamı başarılı olarak tamamlanmıştır.

Bu raporda programın, program sonrası değerlendirme çalışması yapılarak etkilerini görmek amaçlanmıştır. Değerlendirme çalışması birincil ve ikincil verilerin derlenmesi ve analizini içeren çoklu-yöntem metodu ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk safhasında uygulanacak yöntemlerin netleştirilmesi amacıyla sahada kullanılacak soru formları; değerlendirme kriterleri, program göstergeleri ve Ajans tarafından tutulan bilgi ve verilerin derlenmesiyle hazırlanmıştır. Ajanstan mali destek alan kurumlardan değerlendirme sorularına yönelik veri elde edilebilmesi amacıyla anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anketler, yararlanıcıların %58’i (22 kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluş) tarafından cevaplanmıştır.

Ayrıca, Ajans tarafından başvuru ve uygulama sürecinde projeler özelinde toplanmış olan izleme verileri düzenlenip konsolide edilerek analiz edilmiştir. İzleme verileri dışında programlara ait başvuru rehberleri, ulusal ve bölgesel politikalar ve planlar, program kapanış raporları, faaliyet raporları ve Ajans mevzuatı da incelenmiş ve programların değerlendirilmesinde birer girdi olarak kullanılmıştır.

2. PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Program kapsamında hazırlanan başvuru rehberi ile program ilan edilmiş, TRA2 Bölgesi'ndeki il ve ilçelerde bilgilendirme toplantıları yapılmış ve başvurular alınmıştır. Ajans tarafından 106 farklı proje için ön inceleme gerçekleştirilmiştir. Ön inceleme kapsamında projelerin idari ve uygunluk kontrolleri gerçekleştirilmiş ve ardından Bağımsız değerlendiricilere sunulmuştur. Bağımsız değerlendiricilerin projeleri değerlendirmesinin ardından Değerlendirme Komitesi projeleri değerlendirmiştir. Yapılan bu değerlendirmeler neticesinde Ajans Yönetim Kuruluna sunulan projelerin Yönetim Kurulu Kararı ile 41 proje başarılı olarak belirlemiştir. Başarılı bulunan projelerin yararlanıcıları sözleşme imzalamaya davet edilmiştir. Davet edilen başvuru sahiplerinden 3'ü haklarından feragat etmiş olup 38 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan projelerin tamamı başarılı olarak tamamlanmıştır.

2.1. Programın Tanım ve Kapsamı

Bölge'de sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacı ile kurumsal kapasitenin ve beşeri sermayenin geliştirilmesine katkı sağlanması hedeflenerek 2013 yılı Kurumsal Kapasitenin ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Mali Destek Programı ilan edilmiştir. Programın künyesi Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Programın Künyesi

2013 YILI KURUMSAL KAPASİTENİN VE BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ MALİ DESTEK PROGRAMI (KUBES)		
Programın Amacı	TRA2 Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacı ile kurumsal kapasitenin ve beşeri sermayenin geliştirilmesidir.	
Programın Öncelikleri	Öncelik 1: Tarım, hayvancılık ve imalat sektörlerine yönelik hizmetleri geliştirmek ve yaygınlaştırmak	
	Öncelik 2: Kültür ve turizm varlıklarının ekonomiye kazandırılması ve tanıtımı için kurumsal kapasiteyi, beşeri sermayeyi ve işbirliklerini güçlendirmek	
	Öncelik 3: Sivil toplum kuruluşlarının proje ve faaliyet hazırlama, yürütme ve ulusal ve uluslararası ölçekte işbirliği geliştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi	
Programın Toplam Bütçesi	2.000.000,00 TL	
Proje Başına Destek Tutarı	Asgari 15.000,00 TL	Azami 200.000,00 TL

Destek Oranı	Asgari %25	Azami %90
Proje Uygulama Süresi	Asgari 3 ay	Azami 9 ay
Proje Uygulama Yeri	Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars İlleri	
Uygun Başvuru Sahipleri	Kar Amacı Gütmeyen Kurum ve Kuruluşlar	
İlan Tarihi	07.12.2012	
Son Başvuru Tarihi	08.02.2013	

Programa yönelik detaylı bilgi Ek-1 Başvuru Rehberi'nde yer almaktadır.

2.2. Programın Performans Göstergeleri

Programın performans göstergeleri ve birimleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Programın Performans Göstergeleri

Sıra No	Gösterge	Birim
1	Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Sayısı	Adet
2	Düzenlenen Meslek Eğitimi Sayısı	Adet
3	Düzenlenen Toplantı\ Seminer\ Festival Sayısı	Adet
4	Eğitimlere Katılan Personel Sayısı	Kişi
5	Hazırlanan Envanter\ Proje\ Strateji Belgesi Sayısı	Adet
6	Hazırlanan Broşür\ Rehber\ Dijital Dosya Sayısı	Adet
7	İşbirliği Yapılan Kurum ve Kuruluş Sayısındaki Artış	Adet
8	Kapasite Geliştirme Amacı ile Alınan Makine ve Ekipman Sayısı	Adet
9	Yeni Geliştirilen\ Transfer Edilen Hizmetler	Adet

3. PROGRAMIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

“Tarım, hayvancılık ve imalat sektörlerine yönelik hizmetleri geliştirmek ve yaygınlaştırmak”, “kültür ve turizm varlıklarının ekonomiye kazandırılması ve tanıtımı için kurumsal kapasiteyi, beşeri sermayeyi ve işbirliklerini güçlendirmek” ve “sivil toplum kuruluşlarının proje ve faaliyet hazırlama, yürütme ve ulusal ve uluslararası ölçekte işbirliği geliştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi” programın öncelikleri olup bu öncelikler programın çerçevesini oluşturmaktadır. Bu öncelikler çerçevesinde verilen mali desteklerin sonucu ve değerlendirilmesi bu bölümde yapılacaktır. Ayrıca Bölge’de sürdürülebilir kalkınmasının sağlanması amacıyla kurumsal kapasite ve beşeri sermayenin geliştirilmesi programın temel hedefi olup bu hedefe yönelik oluşturulan göstergeler neticesinde programın başarısı değerlendirilecektir.

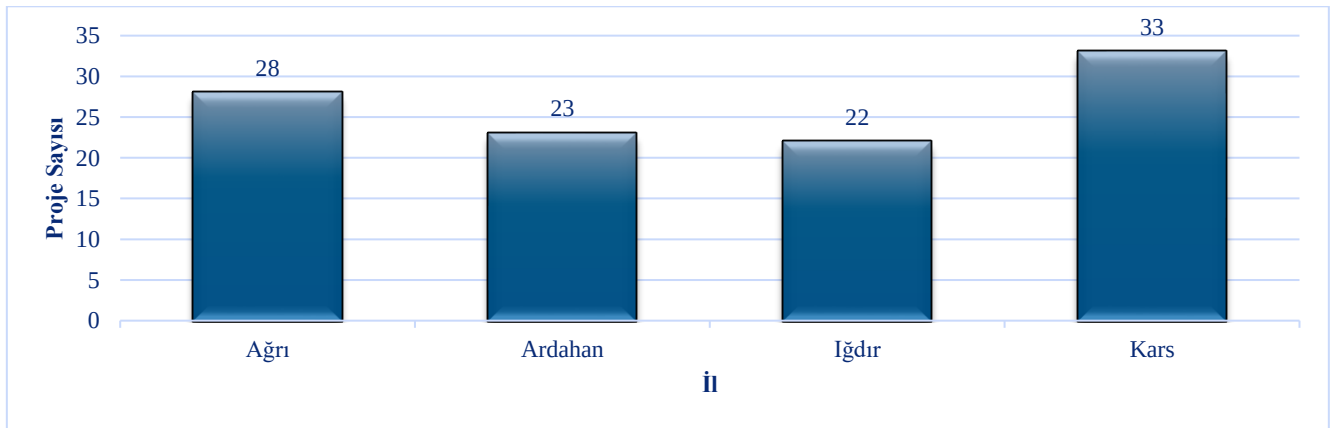
3.1. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan, Tamamlanan Projelere Yönelik İstatistiki Bilgiler

Program kapsamında başvuruda bulunan toplam 106 projeden 41’i başarılı bulunmuştur. Başarılı bulunan 41 proje yararlanıcısı Ajans tarafından sözleşmeye davet edilmiştir. Sözleşme imzalamaya davet edilen 3 proje yararlanıcısı haklarından feragat etmiştir ancak yedek proje olmadığı için başka sözleşmeye davet edilen proje yararlanıcısı olmamıştır. 38 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan projelerin tamamı başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

3.1.1. Proje Başvuruları

Programa toplam 106 adet proje başvurusu yapılmış olup Şekil 1’de gösterildiği üzere 28 adet proje başvurusu ile başvuruların %26,42’si Ağrı ilinden, 23 adet proje başvurusu ile başvuruların %21,70’i Ardahan ilinden, 22 adet proje başvurusu ile başvuruların %20,75’ü Iğdır ilinden ve 33 adet proje başvurusu ile başvuruların %31,13’ü Kars ilinden yapılmıştır. En fazla proje başvurusu Kars ilinden, en az proje başvurusu ise Iğdır ilinden yapılmıştır.

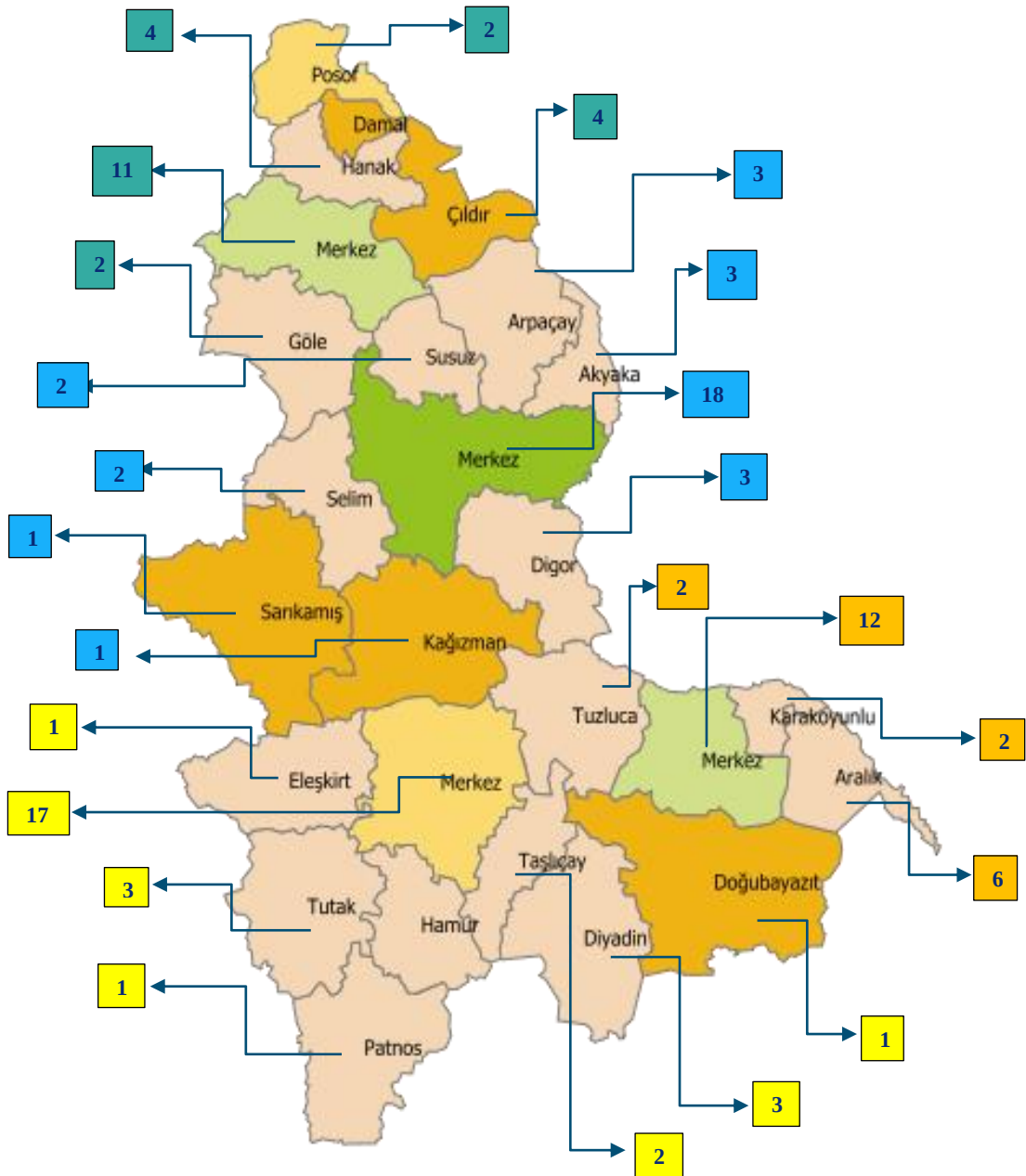
Şekil 1: Başvuruların İllere Göre Dağılımı

Programa yapılan başvuruların, TRA2 Bölgesi ilçeleri düzeyinde dağılımı Şekil 2’de gösterilmiştir. Ağrı, Ardahan Iğdır ve Kars illerinden oluşan TRA2 Bölgesi’nde toplam 26 adet ilçe bulunmakta olup söz

konusu Bölge içinde gelişmişlik oransal olarak il merkezleri dışına da yansımıştır. İl merkezleri dışındaki ilçelerden gelen başvuru oranı TRA2 Bölgesi için %45 olarak gerçekleşmiştir. İl merkezinde yer alan ilçelerde ise başvuru oranı %55'dir. Bu durum program önceliklerinin Bölge geneline hitap ettiğini desteklemektedir.

Şekil 2: Başvuruların TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Dağılımı

Programa TRA2 Bölgesi'nden toplam 106 adet proje başvurusu yapılmış olup toplam 14.541.226,91 TL'lik destek talep edilmiştir. Talep edilen destek tutarlarının illere göre dağılımında Tablo 3'de

gösterilmekte olup Ağrı ilinde 28 başvuru ile 4.014.702,13 TL'lik destek, Ardahan ilinde 23 başvuru ile 3.707.895,40 TL'lik destek, Iğdır ilinde 22 başvuru ile 2.720.684,89 TL'lik destek ve Kars ilinde 33 başvuru ile 4.097.944,49 TL'lik destek talep edilmiştir. Söz konusu programın başvuru rehberinde program bütçesi 2.000.000,00 TL olarak ilan edilmiş olup talep edilen mali destek bu tutarın 7 katından fazladır. Yapılan proje başvuruları ile Ağrı ilinde ortalama 143 bin TL, Ardahan ilinde ortalama 161 bin TL, Iğdır ilinde ortalama 124 bin TL ve Kars ilinde ortalama 124 bin TL ortalama proje başı destek talep edilmiştir. İlgili veriler incelendiğinde en fazla destek talep edilen ilin Kars olduğu ve ortalama proje başına talep edilen destek tutarında ise Ardahan ilinin ön plana çıktığı görülmektedir.

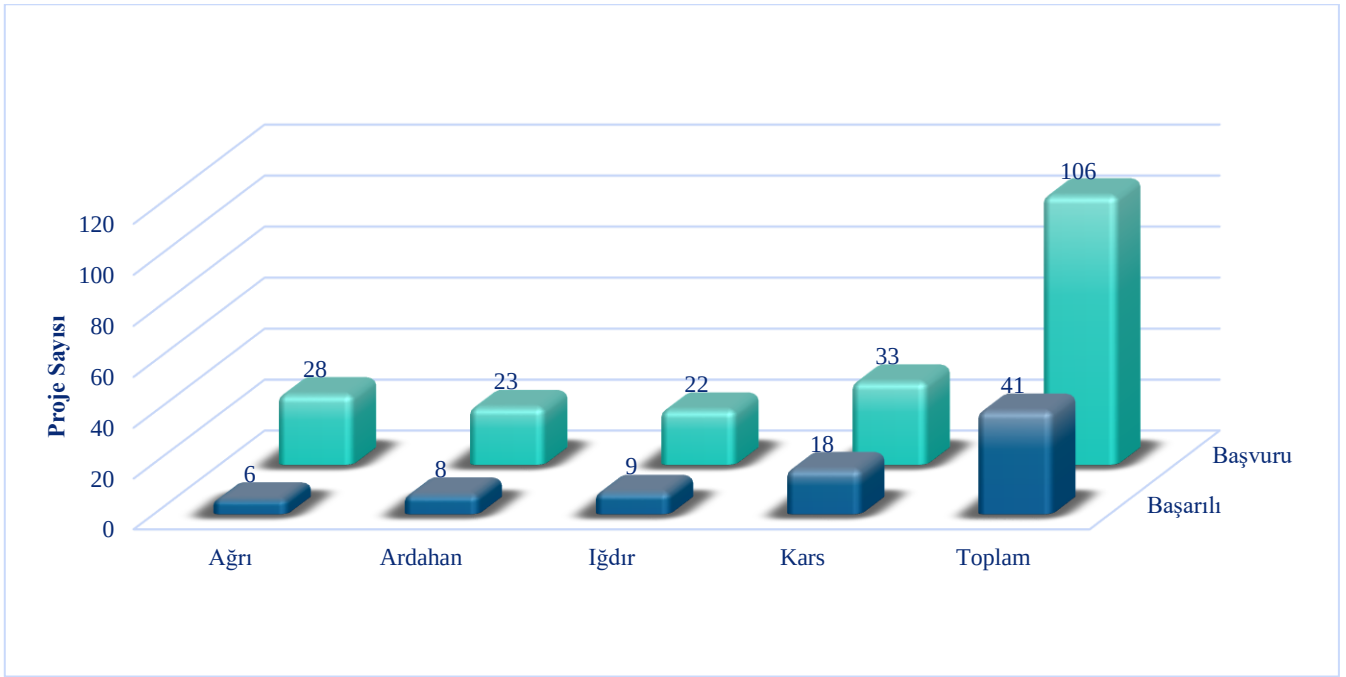
Tablo 3: Başvuru Bilgileri

İl	Başvuru Sayısı	Başvuru Bütçesi	Talep Edilen Destek Tutarı	Eş Finansman Tutarı
Ağrı	28	4.587.075,97	4.014.702,13	572.373,84
Ardahan	23	4.330.648,58	3.707.895,40	622.753,18
Iğdır	22	3.207.896,44	2.720.684,89	487.211,55
Kars	33	4.689.728,55	4.097.944,49	591.784,06
Toplam	106	16.815.349,54	14.541.226,91	2.274.122,63

3.1.2. Sözleşme İmzalanan Projeler

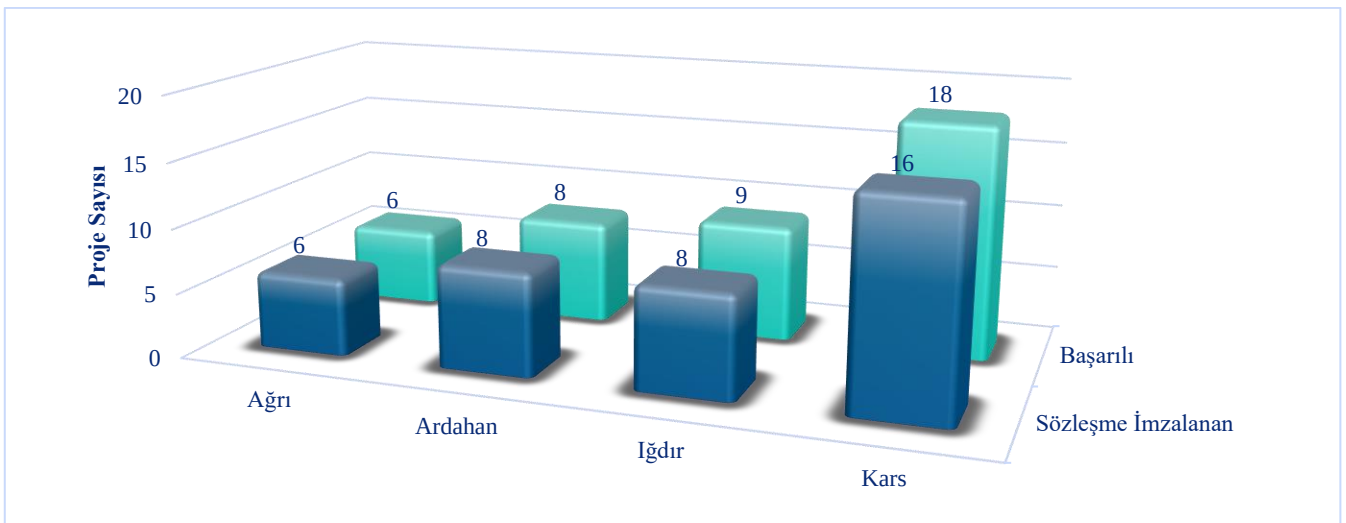
Programa başvuran ve program değerlendirmesi sonucunda ilan edilen başarılı projelerin illere göre dağılımı Şekil 3'te gösterilmektedir. Başarılı projelerin başarı oranı ise %38,68 olarak gerçekleşmiştir. Destek almaya hak kazanan 41 başarılı proje yararlanıcısının %14,64'ü Ağrı ilinden, %19,51'i Ardahan ilinden, %21,95'i Iğdır ilinden ve %43,90'ı Kars ilindendir. Söz konusu programa yapılan başvuru ve destek almaya hak kazanan projelerin dağılımı incelendiğinde Kars ilinin programa yapmış olduğu 33 proje başvurusu ile toplam başvurunun %33,13'ünü oluşturması ve programdaki 18 başarılı proje sayısı ile toplam başarılı proje sayısının %43,90'ının oluşturması dikkat çekmektedir.

Şekil 3: Programa Başvuran ve Başarılı Projelerin İllere Göre Dağılımı

Programa yapılan başvurular Ajans personelleri tarafından ön incelemeye tabi tutulurken bu aşamayı geçen projeler bağımsız değerlendiriciler tarafından değerlendirilmiştir. Bağımsız değerlendirici sürecinde yeterli puan alan projeler Değerlendirme Kurulu üyelerince değerlendirilmiş ve akabinde Yönetim Kurulu'nun değerlendirmesine ve onayına sunulmuştur. Yönetim Kurulu Kararı ile 41 proje başarılı kabul edilerek başarılı proje yararlanıcıları sözleşme imzalamaya davet edilmiştir. Davet edilen başvuru sahiplerinden 3'ü haklarından feragat etmiş olup 38 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. Program kapsamında başarılı bulunan ve sözleşme imzalanan projelerin illere göre dağılımı Şekil 4'de gösterilmektedir.

Şekil 4: Başarılı Bulunan ve Sözleşme İmzalanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı

Programa yapılan başvurularda talep edilen ve sözleşme imzalanan projelere tahsis edilen destek tutarları Tablo 4'de gösterilmiştir. Sözleşmesi imzalanan projelerin başarı oranı %35,85 olarak gerçekleşmiştir.

Sözleşmesi imzalanan 38 başarılı projenin %15,79'u Ağrı ilinden, %21,05'i Ardahan ilinden, %21,05'i Iğdır ilinden ve %42,11'i Kars ilindendir. Program kapsamında tahsis edilen toplam destek tutarı 3.409.088,47 TL olup %12,25'i Ağrı iline, %27'si Ardahan iline, %15,96'sı Iğdır iline ve %44,79'u Kars iline tahsis edilmiştir. Söz konusu program kapsamında sözleşme imzalanan ve destek verilen il bakımından Kars ili ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4: Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı ve Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı

İl	Başvuru Sayısı	Talep Edilen Destek Tutarı	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Tahsis Edilen Destek Tutarı
Ağrı	28	4.014.702,13	6	417.852,32
Ardahan	23	3.707.895,40	8	920.380,24
Iğdır	22	2.720.684,89	8	543.964,46
Kars	33	4.097.944,49	16	1.526.891,45
Toplam	106	14.541.226,91	38	3.409.088,47

3.2. Bütçe Gerçekleşmeleri

Bu program kapsamında destek verilecek projeler için ayrılan toplam bütçe 2.000.000,00 TL olarak programın başvuru rehberinde ilan edilmiştir. Destek tutarı her bir proje için asgari 15.000,00 TL, azami 200.000,00 TL olmak üzere yayınlanmıştır. Tablo 5'de gösterildiği üzere değerlendirme sonrasında 38 yararlanıcı ile toplam 3.409.088,47 TL tutarında destek sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşme imzalanmasından sonra projelerin izleme ve değerlendirme uzmanları yararlanıcılara ilk izleme ziyaretini gerçekleştirmiştir. İlk izleme ziyaretlerinde proje kapsamında yapılacak faaliyetlerin ve satın alımların planlaması yapılmış ve riayet edilecek faaliyet takvimi yararlanıcı ile karşılıklı görüşmeler sonucunda netleştirilmiş, gerekli prosedürler ve açıklamalar yararlanıcılara detaylı bir şekilde beyan edilmiştir. Projelerin yararlanıcıları ile uygulama sırasında sorun yaşanmaması için ilgili proje irtibat ve yetkili kişileri ile iletişim halinde kalınmıştır. Projelerin tamamlanması ile yararlanıcılar Ajansa nihai rapor sunmuştur. Yararlanıcıların proje harcamaları, destek sözleşmeleri ve mevzuata uygun olarak projelerin izleme uzmanları tarafından kontrol edilmiştir. Yapılan proje harcamaları Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzu (DYK), Proje Uygulama Rehberi (PUR) ve Satın Alma Rehberine (SAR) göre incelenmiş olup bazı harcamalar uygun maliyet bazıları ise uygun olmayan maliyet olarak değerlendirilmiştir. Uygun maliyet olarak kabul edilen proje harcamalarına istinaden ödemeler gerçekleştirilmiştir.

Program kapsamında başarıyla tamamlanan 38 projeye ait harcamaların incelenmesi neticesinde toplam 2.725.207,20 TL'lik destek verildiği görülmektedir. Destek tutarları incelendiğinde gerçekleşen harcamaların sözleşme imzalanan destek tutarlarının %79,94'ü oranında olduğu ve Tablo 5'te yer verildiği üzere gerçekleşen destek tutarında Kars ilinin, toplam gerçekleşen destek tutarının %49,31 oranıyla en çok destek alan il konumunda olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Başvuru, Sözleşme ve Uygulama Sürecindeki Destek Tutarı

İl	Başvuruda Talep Edilen Destek Tutarı	Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı	Gerçekleşen Destek Tutarı
Ağrı	4.014.702,13	417.852,32	393.651,35
Ardahan	3.707.895,40	920.380,24	539.247,76
Iğdır	2.720.684,89	543.964,46	448.636,47
Kars	4.097.944,49	1.526.891,45	1.343.671,62
Toplam	14.541.226,91	3.409.088,47	2.725.207,20

Program kapsamındaki projelerin başvuru, sözleşme imzalama ve gerçekleşen eş finansman tutarları Tablo 6'da gösterilmiş olup başvuruda bulunulan 106 projenin eş finansman tutarı 2.274.122,63TL, sözleşme imzalanan 38 projenin eş finansman tutarı 529.020,10 TL ve gerçekleşen eş finansman tutarı 429.387,50 TL'dir. Gerçekleşen eş finansman bakımından Kars ili toplam gerçekleşen eş finansmanın %44,85'i olması ile öne çıkmaktadır.

Tablo 6: Başvuru, Sözleşme ve Uygulama Sürecinde Eş Finansman Tutarı

İl	Başvuruda Eş Finansman Tutarı	Sözleşmeye Bağlanan Eş Finansman Tutarı	Gerçekleşen Eş Finansman Tutarı
Ağrı	572.373,84	92.864,21	87.834,59
Ardahan	622.753,18	113.026,76	68.662,87
Iğdır	487.211,55	99.625,02	80.293,82
Kars	591.784,06	223.504,11	192.596,22
Toplam	2.274.122,63	529.020,10	429.387,50

3.2.1. Başarılı Olarak Tamamlanan Projeler

Ajans TRA2 Bölgesi'nde faaliyet gösteren kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik mali destek programı kapsamında 38 yararlanıcı ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmesi imzalanan projelerin tamamı başarılı olarak tamamlanmıştır.

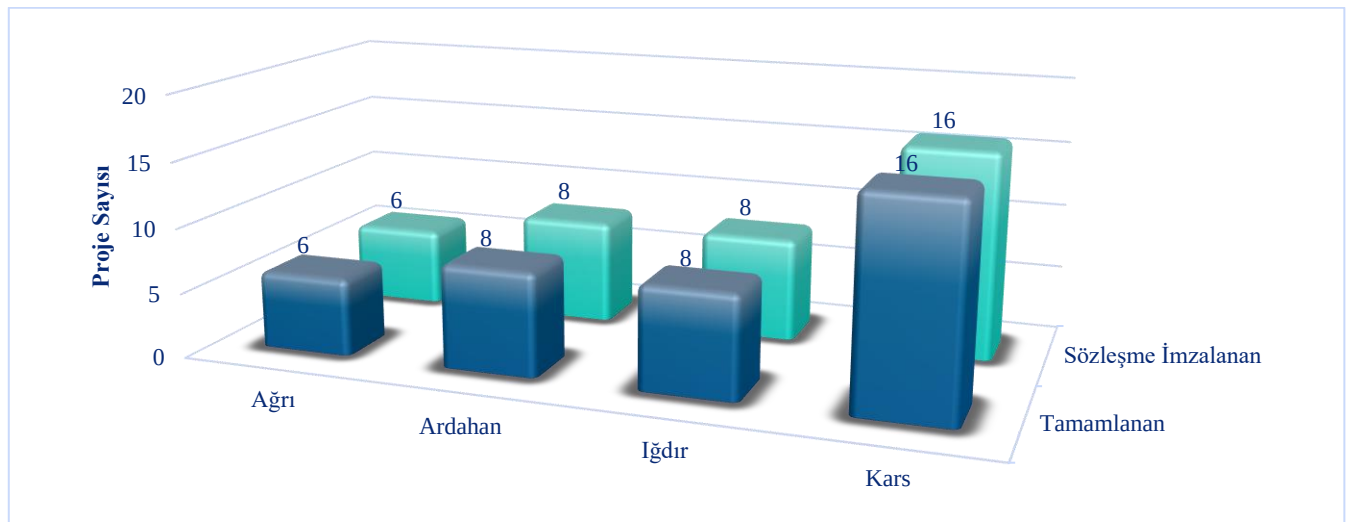
Programda başarılı bir şekilde tamamlanan projelere tahsis edilen desteğin illere göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde toplam destek tutarının Ağrı ili %14,44’nü, Ardahan ili %19,79’unu, Iğdır ili %16,46’sını ve Kars ili %49,31’ini oluşturmaktadır. Başarıyla tamamlanan projelere ait toplam destek tutarı 2.725.207,20 TL’dir. Söz konusu programda başarılı bir şekilde tamamlanan proje yararlanıcıları tarafından sağlanan eş finansman tutarı 429.387,50 TL olup illere göre dağılımında Kars ili ilk sırada yer almaktadır. Program kapsamında toplam 3.154.594,70 TL’lik bir mali destek ile Bölge’ye yatırım yapılmıştır.

Tablo 7: Tamamlanan Projelere İlişkin Ajans Destek Tutarı ve Eş Finansman Tutarı

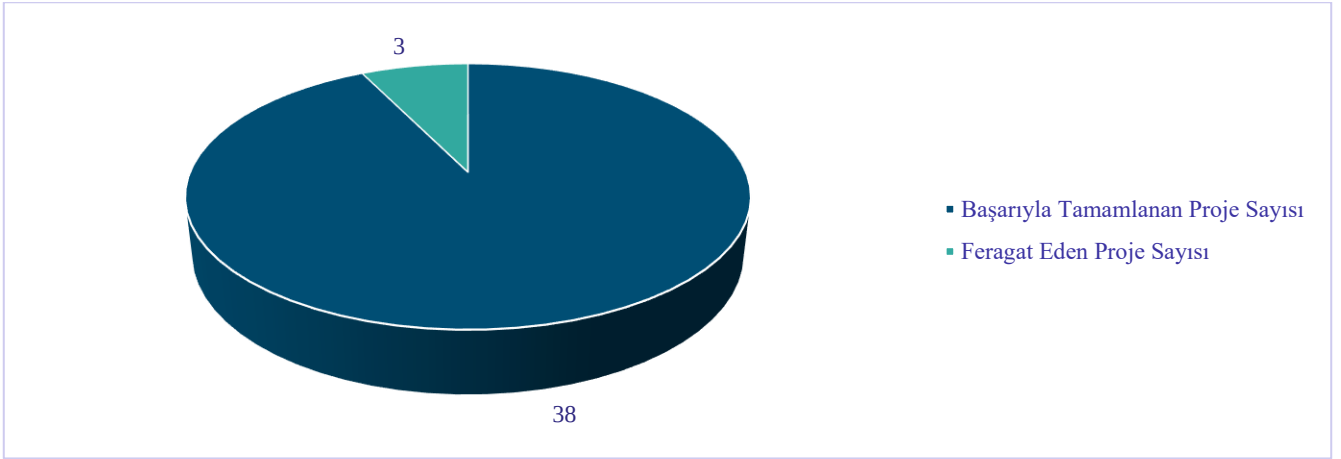
İl	Proje Sayısı	Gerçekleşen Destek Tutarı	Gerçekleşen Eş Finansman Tutarı
Ağrı	6	393.651,35	87.834,59
Ardahan	8	539.247,76	68.662,87
Iğdır	8	448.636,47	80.293,82
Kars	16	1.343.671,62	192.596,22
Toplam	38	2.725.207,20	429.387,50

Program kapsamında Şekil 5’te görüleceği üzere Ağrı ilinde 6 proje, Ardahan ilinde 8 proje, Iğdır ilinde 8 proje ve Kars ilinde 16 proje olmak üzere toplam 38 projenin yararlanıcısı ile sözleşme imzalanmıştır. Program kapsamındaki projeler başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

Şekil 5: Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Proje Sayılarının İllere Göre Dağılımı

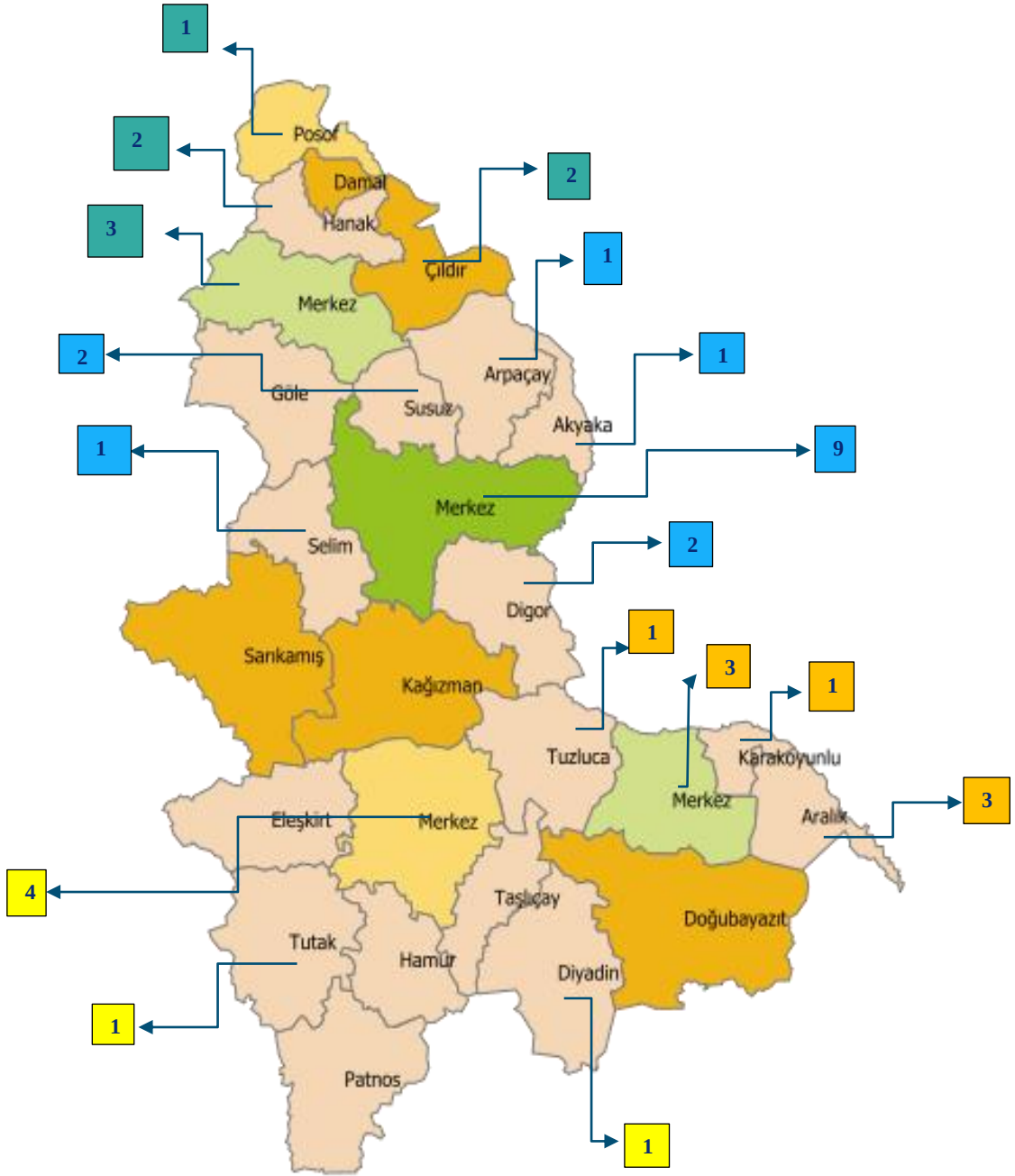

Program kapsamında destek almaya hak kazanan projelerin uygulama süreci sonrası durumları Şekil 6’da gösterilmiştir. Destek almaya hak kazanan 3 proje yararlanıcısı hakkında feragat etmiş olup 38 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. İlgili projelerden sözleşmesi fesih edilen olmamış olup 38 proje başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

Şekil 6: Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Uygulama Süreci Sonrası Durumu

Şekil 7’de tamamlanan başarılı projelerin TRA2 Bölgesi ilçelerine göre coğrafi dağılımı gösterilmektedir. Tamamlanan başarılı projelerin coğrafi dağılımına bakıldığında projelerin yaklaşık %50’sinin il merkezlerinde olduğu görülmektedir. Kars ili Merkez ilçesi 9 tamamlanan proje ile başı çekerken 4 proje ile Merkez/Ağrı, 3 proje ile Merkez/Ardahan ve 3 proje ile Merkez/Iğdır takip etmektedir. İlçelerde ise Diyadin 1, Tutak 1, Çıldır 2, Hanak 2, Posof 1, Aralık 3, Karakoyunlu 1, Tuzluca 1, Akyaka 1, Arpaçay 1, Selim 1 ve Susuz 2 tamamlanan proje ile programda yer almıştır.

Şekil 7: Tamamlanan Projelerin TRA2 Bölgesi İlçelerine Göre Coğrafi Dağılımı

Tablo 8’de tamamlanan projelerin sektörel dağılımı gösterilmekte olup tamamlanan 38 projeden 20’si tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü ile programın önceliklerinden olan tarım, hayvancılık ve imalat sektörlerine yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, 4 tanesi eğitim sektörü ile programın önceliklerinden olan sivil toplum kuruluşlarının proje ve faaliyet hazırlama, yürütme ve ulusal ve uluslararası ölçekte işbirliği geliştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi, 14 tanesi ise kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor sektörü ile programın önceliklerinden olan kültür ve turizm varlıklarının ekonomiye kazandırılması ve tanıtımı için kurumsal kapasiteyi, beşeri sermayeyi ve işbirliklerinin güçlendirilmesi

ile ilişkilidir. Bu bakımdan projelerin ilgili sektörlerde yer alması projelerin program ile paralellik gösterdiğinin kanıtıdır.

Tablo 8: Tamamlanan Projelerin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektörler	Adet	Yüzde
A - Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	20	52,63
P - Eğitim	4	10,53
R - Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	14	36,84
Toplam	38	100

Programa başvurusu yapılan projelere verilen destek tutarları Ajansın piyasa araştırması neticesinde yapılan bütçe revizyonu ve proje uygulama sürecindeki maliyet kontrolüne göre değişiklik göstermektedir. Programın uygulama sürecinde bütçe başlıklarına göre yapılan ve uygun olan harcamaların dağılımı Tablo 9’da gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde gerçekleştirilen toplam bütçe harcamalarının yaklaşık %42,49’unu ekipman ve malzeme bütçe kalemi alımı oluşturmaktadır. Ekipman ve malzemedan sonra ise yapılan harcamaların yaklaşık %20,86’sını diğer maliyetler, hizmetler bütçe kalemi, %20,41’ini insan kaynakları bütçe kalemi, %10,03’ünü diğer bütçe kalemi, %3,69’unu seyahat bütçe kalemi, %2,20’sini yerel ofis maliyetleri bütçe kalemi ve %0,32’sini idari maliyetler bütçe kalemi oluşturmaktadır.

Tablo 9: Gerçekleşen Harcamaların Bütçesel Dağılımı

Bütçe Kalemi	Tutar	Yüzde
İnsan Kaynakları	643.959,89	20,41
Seyahat	116.437,95	3,69
Ekipman ve Malzeme	1.340.478,03	42,49
Yerel Ofis Maliyetleri	69.290,17	2,20
Diğer Maliyetler,Hizmetler	657.986,12	20,86
Diğer	316.288,34	10,03
İdari Maliyetler	10.154,20	0,32
Toplam	3.154.594,70	100

4. PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

Program Sonrası Değerlendirme Raporu kapsamında başarılı olarak tamamlanan projelerin yararlanıcıları ile gerçekleştirilen anket ile yararlanıcıların projeye bakış açısı ve desteklerden yararlanma durumu ve söz konusu programın başvuru rehberinde belirlenen amaç ve önceliklere ulaşımının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın veri toplama şekli anket yöntemi olup anketler ajans uzmanları tarafından yararlanıcıların yetkililerine veya proje koordinatörlerine yöneltilerek uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde nitel ve nicel verilerden yararlanılmıştır. Söz konusu veriler, çalışmaya konu olan 2013 Yılı KUBES Programı proje dosyaları ve İzleme ve Değerlendirme Biriminin kullandığı Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) veri tabanından elde edilen veriler ile projesi tamamlanmış yararlanıcılarla gerçekleştirilen anketlere dayanmaktadır. Sürdürülebilirlik, etki, etkililik, etkinlik ve ilgililik kavramlarının nicelleştirilmesi amacıyla ifadeler katılımlı durumuna yönelik sorular hazırlanarak anket uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket başarılı olarak tamamlanan proje sahiplerine sorular yöneltilerek yapılmıştır. Ayrıca anket yoluyla elde edilen veriler, frekans analizi ile incelenmiştir.

4.2. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

Teklif edilen bütçe de dâhil olmak üzere başvurular, programın başvuru rehberindeki “Değerlendirme Tablosu” kriterlerine göre bağımsız değerlendiriciler tarafından Gizlilik ve Tarafsızlık Sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilmektedir. Değerlendirme tablosu, bölümlere ayrılmış olup, başvuru tabloda belirtilen puanlar üzerinden değerlendirilmektedir. Değerlendirmede sırası ile başvuranın mali ve işletme kapasitesi, proje konusunun programın amaç ve öncelikleri ile ilgililiği, önerilen yöntemin kalitesi ve geçerliliği, projenin destek sonrası sürdürülebilirliği ile projenin bütçe ve maliyet etkinliği değerlendirilmektedir. Proje tekliflerinin destek almaya hak kazanabilmesi için 65 puan olan toplam başarı puanına ek olarak, Mali ve İşletme Kapasitesi bölümünde 20 puan üzerinden en az 12 puan, ilgililik bölümünde ise 25 puan üzerinden en az 15 puan alması gerekmektedir.

4.2.1. İlgililik

İlgililik kriteri, müdahalenin hedeflerinin genel sosyoekonomik amaç ve ihtiyaçlara, ulusal veya bölgesel plan ve programlara uygunluğunu değerlendirmektedir (Ersayın, 2012).

4.2.1.1. Başarılı Projelerin Programın Öncelik ve Amaçları İle Uyumu

Programa başvuru yapan projelerin teklif çağrısında yer alan hedef ve öncelikleri ile ilişkisinin bulunması gerekmektedir. Bu kapsamda Ajanstan destek alan ve başarılı bir şekilde tamamlanan projelerin proje içerikleri söz konusu mali destek programının öncelikleri ile tam bir uyum göstermektedir.

Ajanstan destek alan yararlanıcıların proje gerçekleştirme amaçları ile söz konusu yararlanıcılara ait projelerin amaçları program ile doğrudan ilişkilidir. Yararlanıcıların projeye başlama amaçlarının tamamına veya bazılarına kısmen ulaşmış olmaları, proje önceliklerinin gerçekleştiğini göstermektedir. Yararlanıcıların proje amaçlarına ulaşmaları, programın başarılı olduğunu desteklemektedir. Bu durum, söz konusu mali destek programı önceliklerinin büyük oranda hayata geçirildiğini göstermektedir.

4.2.1.2. Tamamlanan Projelerin Programın Öncelik ve Amaçları İle Uyumu

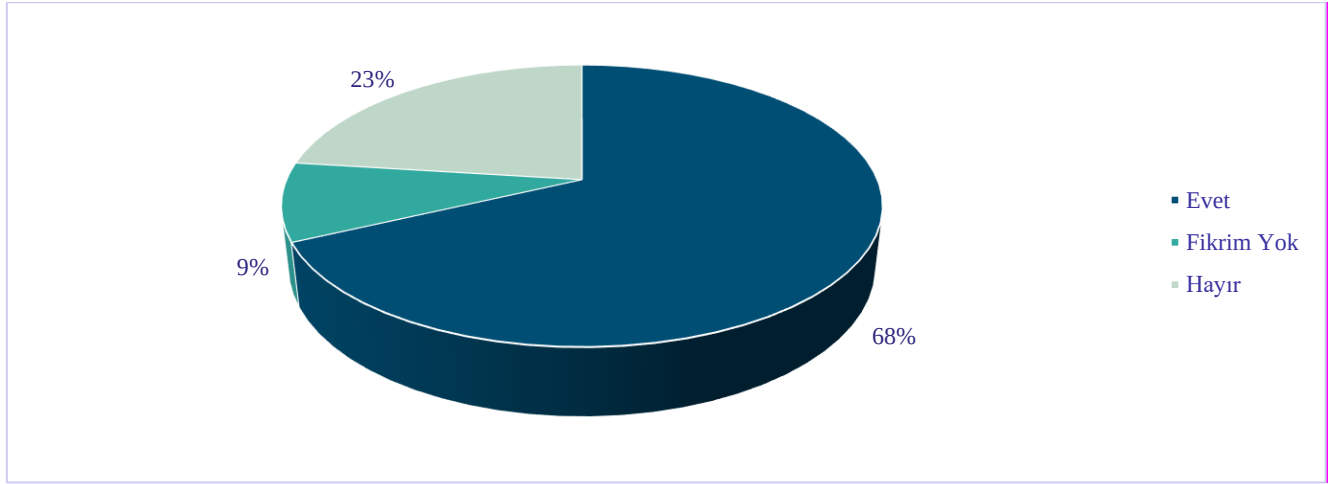
Mali destek programı başvuru rehberinde yer alan kriter setinde başvurusu gerçekleştirilen tüm projelerin teklif çağrısı ile ilgili olup olmadığı değerlendirilmektedir. Proje tekliflerinin desteklenebilmesi için başvuru rehberinde yer alan ilgililik bölümünde yer alan kriterlere göre toplam 25 puan üzerinden 15 puan alması gerekmektedir. Bu kapsamda tamamlanan 38 projenin her biri birden fazla bağımsız değerlendirici tarafından değerlendirilmiştir.

Programın ilgililik kriteri kapsamında bağımsız değerlendiricilerin projelere verdikleri puanlara göre incelenen projelerin teklif çağrısının genel amacı ve öncelikleri ile ilgisine, yenilikçi, katılımcı, çevreye duyarlı yaklaşımlar, fırsat eşitliği sunma, cinsiyet eşitliği, iyi uygulama modelleri, yöreye özgülük gibi (artı değer) unsurları ne kadar içerdiğine, hedef gruplarının ihtiyaç ve sorunları ile ilgililiğine ve Bölge'nin potansiyeli, ihtiyaçları ve sorunları ile ne kadar ilgili olduğuna yönelik puanlama yapılmıştır. Projenin başarılı olabilmesi için 25 puan üzerinden 15 puan alması gerekmektedir. Bu kapsamda tamamlanan 38 projenin her biri birden fazla bağımsız değerlendirici tarafından değerlendirilmiştir. Bağımsız değerlendiricilerin değerlendirmeleri sonucunda, projelerin programın hedef ve öncelikleri ile ilgili olduğu söylenebilmektedir.

Program kapsamında yararlanıcılar ile yapılan anket çalışmasında yararlanıcılara yöneltilen “Sizce program Bölge koşullarına ve kurumların ihtiyaçlarına uygun mu?” sorusu karşısında Şekil 8’de gösterildiği üzere yararlanıcıların %68’i Bölge koşullarına uygun olduğu belirtilmiştir. Yararlanıcılardan %23’ü ise programın Bölge koşulları ile kurumların ihtiyaçlarına uygun olmadığını düşünmektedir. Soruya evet cevabını veren yararlanıcılara yöneltilen “Hangi yönüyle uygun olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna yararlanıcılar; Bölge turizm faaliyetlerine uygun olduğu için programın da uygun olduğunu, ıslah çalışmaları yönünden Bölge koşullarına uygunluk sağladığını, Bölge planları saha çalışması yapılarak, paydaşların fikri alınarak ve anketler yapılarak oluşturulduğu için çıkılan programda da Bölge planının referans alınmasının etkili bir program olmasını sağladığı belirtilmiştir.

Soruya hayır cevabını veren yararlanıcılara yöneltilen “Uygun hale gelmesi için öneriniz ne olur?” sorusuna yararlanıcılar; destek programlarının her yıl düzenli bir şekilde olması gerektiğini, program takvimi oluşturulurken Bölge hava şartlarının dikkate alınması gerektiğini, sivil toplum kuruluşlarının herhangi bir geliri olmadığından eş finansmanı karşılayamayıp proje üretemediğini ve bu duruma çözümleme getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Şekil 8: Programın Bölge Koşullarına ve Kurumların İhtiyaçlarına Olan Uygunluğu

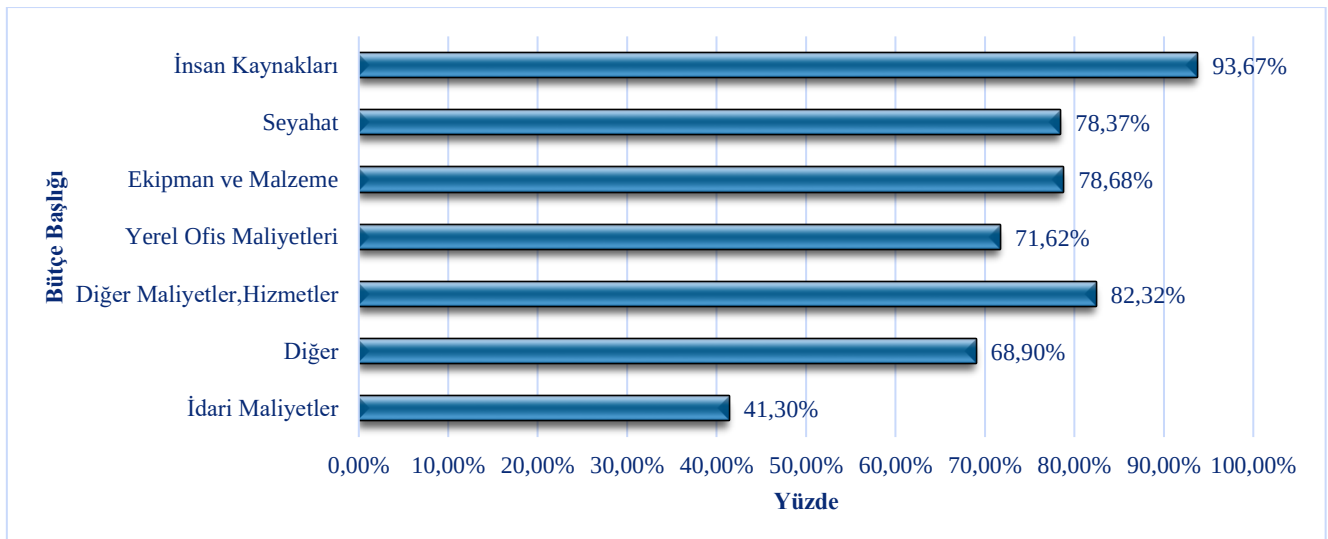
4.2.2. Etkinlik

Program ve projede etkinlik, belirli bir zaman dilimi içinde çeşitli faaliyetleri yürüterek kullanılan girdiler ile müdahale sonucu belirlenen zaman aralığında hedeflenen sayı ve kalitede çıktıların üretilmesidir. (Meydan, 2014).

Programdaki projelerin bütçe tertipleri DYK’da belirlenen bütçe formatına göre uygulanmıştır. İlgili formata göre proje bütçe kalemleri; insan kaynakları, seyahat, ekipman ve malzeme, yerel ofis maliyetleri, diğer maliyetler hizmetler, diğer ve idari maliyetlerden oluşmaktadır. Şekil 9’da projelerin girdileri olan bütçe kalemlerinin gerçekleşme oranı verilmektedir.

Projeler tamamlandıktan sonra nihai raporlardaki harcamaların uygunluğuna ilişkin değerlendirmeler neticesinde projelerin bütçe kalemlerinden insan kaynaklarında %93,67 oranında, seyahatte %78,37 oranında, ekipman ve malzemedeki %78,68 oranında, yerel ofis maliyetlerinde %71,62 oranında, diğer maliyetler, hizmetlerde %82,32 oranında, diğerde %68,90 oranında ve idari maliyetlerde %41,30 oranında bütçe gerçekleşme oranı olduğu görülmektedir.

Şekil 9: Tamamlanan Projelerde Bütçe Gerçekleşme Oranları

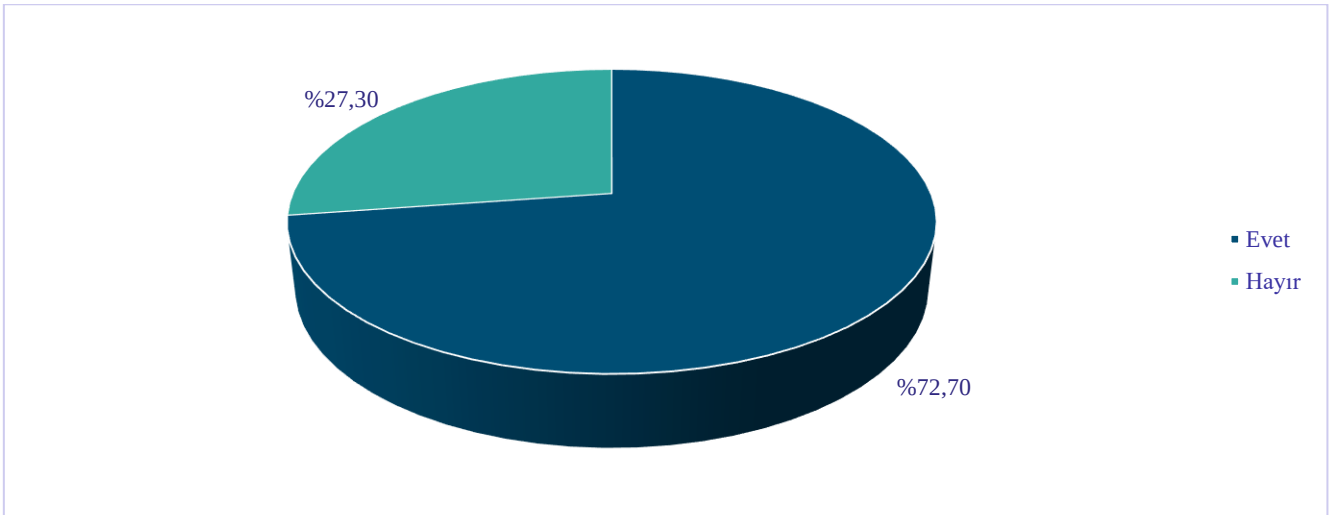

Tablo 10'da program kapsamında tamamlanan projelerin başvuru ve gerçekleşen proje süreleri gösterilmekte olup program kapsamında başarılı olarak tamamlanan 38 adet projenin süreleri 3 ve 15 ay arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Projelerin büyük bir çoğunluğunun 9. ayda tamamlandığı görülürken başvuru esnasında projelerini belirlenen sürede bitirebileceğini öngören 10 projenin uygulama sürecinde faaliyetlerini tamamlayamadıkları ve süre uzatımı alarak tamamlayabildikleri görülmüştür.

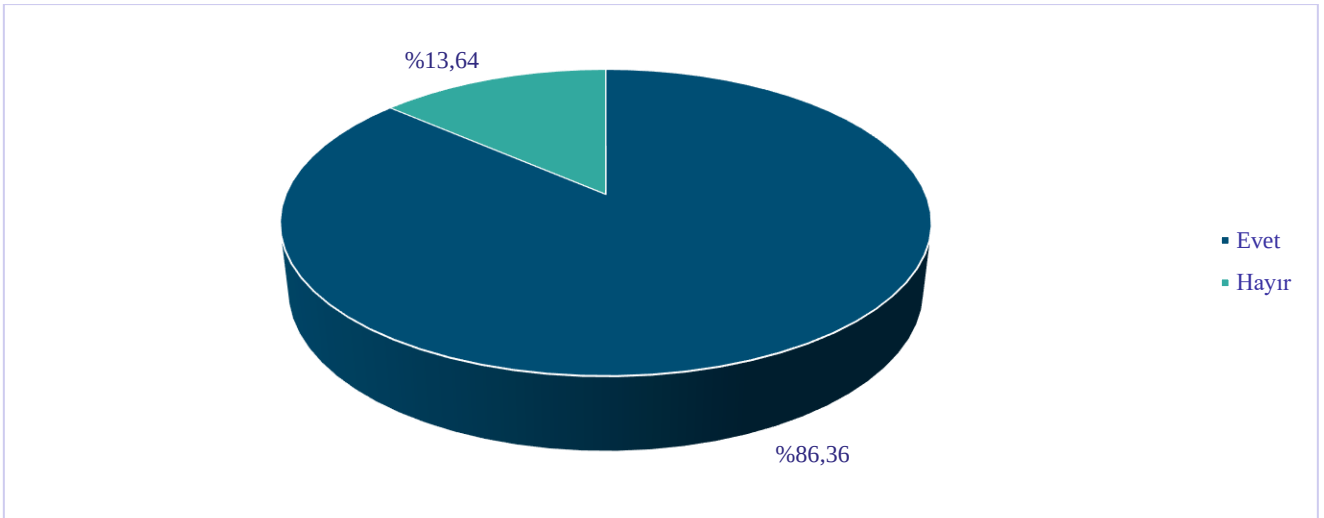
Tablo 10: Uygulama Sürecindeki Proje Süreleri

Uygulama/Ay	Başvuru	Gerçekleşen
1. Ay		
2. Ay		
3. Ay	1 Proje	1 Proje
4. Ay		
5. Ay	1 Proje	1 Proje
6. Ay	1 Proje	1 Proje
7. Ay	3 Proje	2 Proje
8. Ay	1 Proje	2 Proje
9. Ay	31 Proje	22 Proje
10. Ay		1 Proje
11. Ay		
12. Ay		2 Proje
13. Ay		2 Proje
14. Ay		1 Proje
15. Ay		3 Proje

Mali destek programı ilanına çıkıldıktan sonra Ajans tarafından yapılan bilgilendirme toplantıları, web sitesi duyurusu, afiş, broşür vb. duyurular yapılmıştır. Yapılan bu uygulama ile yararlanıcılara ne kadar ulaşılabilirdiğinin öğrenilmesi amacıyla yöneltilen “Ajans destekleri size göre ilgili hedef kitleler tarafından yeterince biliniyor mu?” sorusuna ankete katılan yararlanıcıların cevapları Şekil 10'da gösterilmekte olup %72,70'i evet cevabını vererek Ajans desteklerinin ilgili hedef kitle tarafından yeterince bilindiğini belirtmiştir.

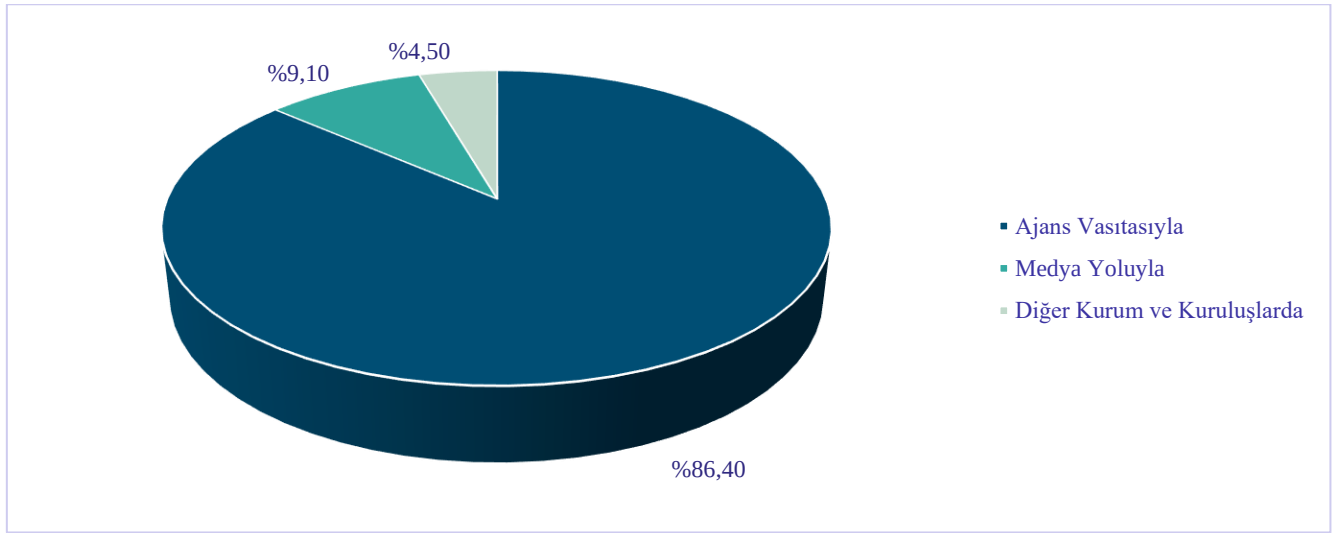
Şekil 10: Ajans Desteklerinin Hedef Kitleler Tarafından Bilinme Durumu

Ajans tarafından ilana çıkılan mali destek programı ile alakalı duyurular yapılmakta olup bu duyuruların etkinliğini ölçmek için yararlanıcılara yöneltilen “Ajans destekleri hakkında etkin duyuru yapılıyor mu?” sorusuna ankete katılan yararlanıcıların cevapları Şekil 11’de gösterilmekte olup %86,36’sı evet cevabını vererek Ajans tarafından gerçekleştirilen duyuruların etkin yapıldığını belirtmişlerdir.

Şekil 11: Ajans Destekleri Hakkında Etkin Duyuru Yapılma Durumu

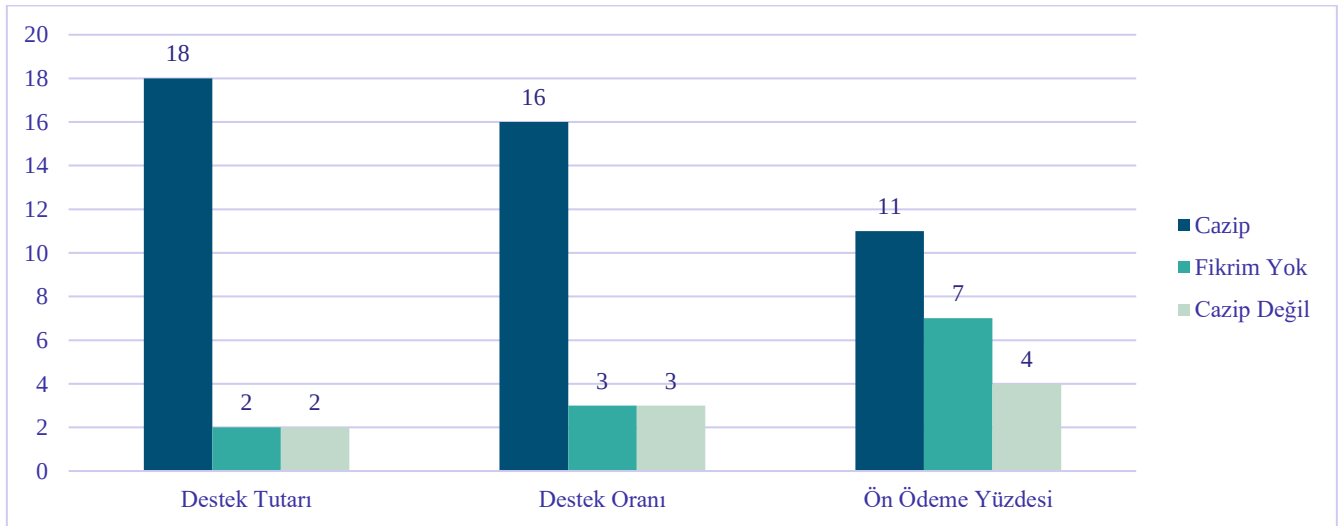
Yararlanıcılara yönelik “Programdan nasıl haberdar oldunuz?” sorusuna ankete katılan yararlanıcıların cevapları Şekil 12’de gösterilmekte olup %86,4’ü programdan Ajans vasıtasıyla (Ajansın internet adresi, gerçekleştirdiği kurum ziyareti, e-posta, düzenlediği bilgilendirme toplantıları ve benzeri etkinlikler; hazırladığı broşür, katalog, vb. gibi basılı materyallerden) haberdar olduğunu, %9,1’i medya yoluyla haberdar olduğunu %4,5’i ise diğer kurum ve kuruluşlar yoluyla haberdar olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan yararlanıcılardan hiçbiri ankette bulunan “danışman yolu ile” haberdar olma yöntemini seçmemiştir.

Şekil 12: Programdan Haberdar Olma Yöntemi

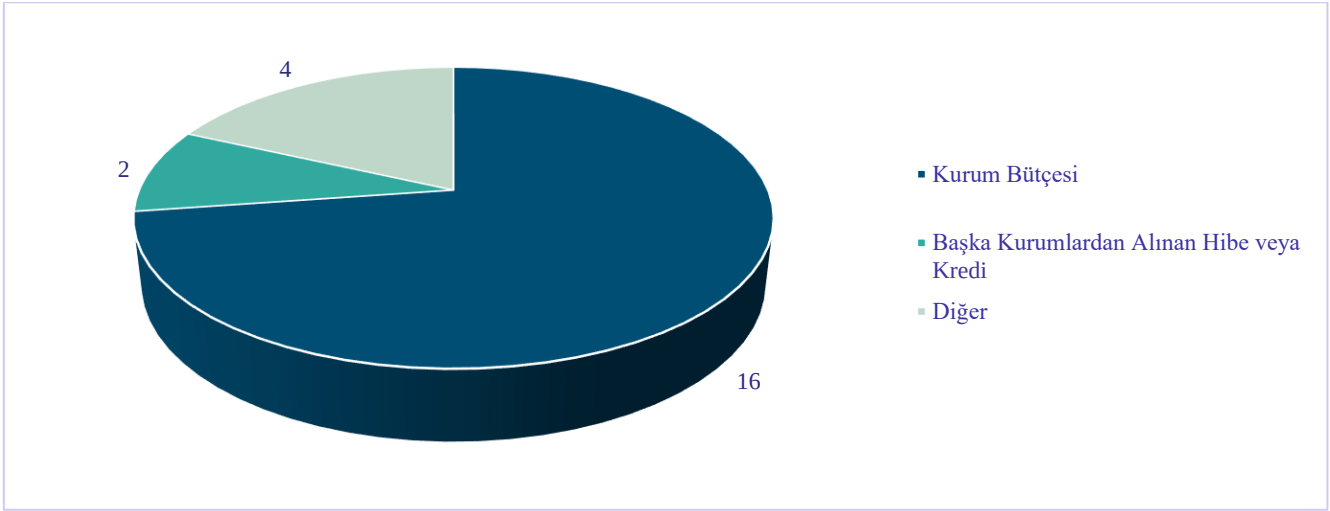

Program kapsamında %90 olan azami destek oranı, 200.000,00 TL olan azami destek tutarı ve %60 olan ön ödeme yüzdesinin yararlanıcılar tarafından yeterli olup olmadığına dair yöneltilen programın finansal unsurlarını değerlendiren anket sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 13’de gösterilmektedir. Destek tutarı için yararlanıcılardan 18’i cazip bulunduğunu cazip bulmayan ve fikri olmayanların ise 2’şer kişi olduğu görülmektedir. Destek oranı cazip mi sorusuna 16’sı cazip bulunduğunu cazip bulmayan ve fikri olmayanların ise 3’er kişi olduğu görülmektedir. Ön ödeme yüzdesi cazip mi sorusuna ise 11’i cazip bulunduğunu 7’si fikri olmadığını 4’ü ise cazip bulmadığı belirtmiştir.

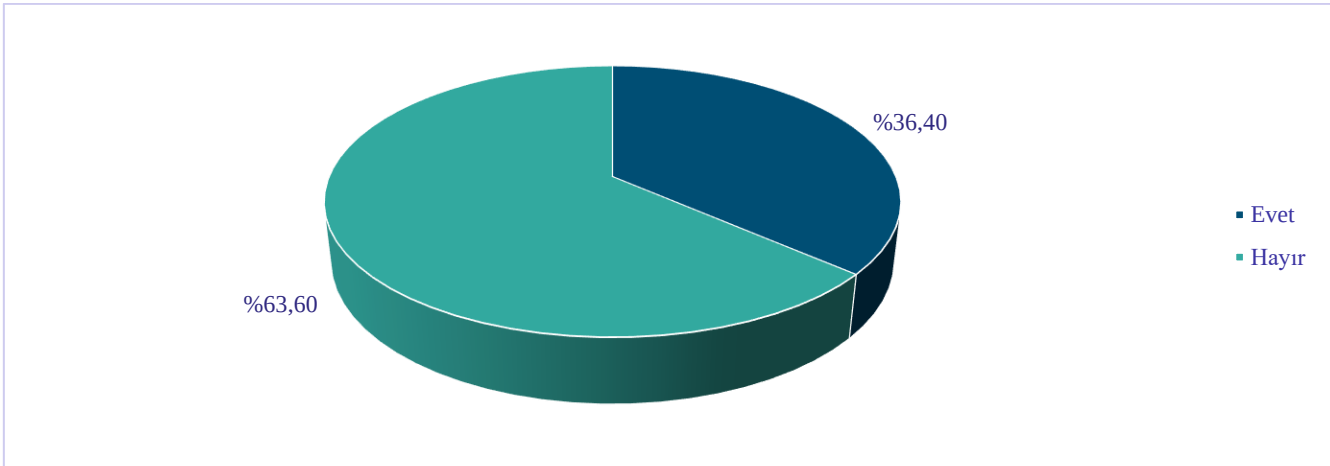
Şekil 13: Programın Finansal Olarak Değerlendirilmesi

Yararlanıcılara yöneltilen “Serhat Kalkınma Ajansı desteğiyle uyguladığınız projenizin eş finansmanını nasıl karşıladınız?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 14’de gösterilmekte olup 16’sı kurum bütçesi cevabını verirken 2’si başka kurumlardan alınan hibe veya kredi, 4’ü ise diğer cevabını vermiştir.

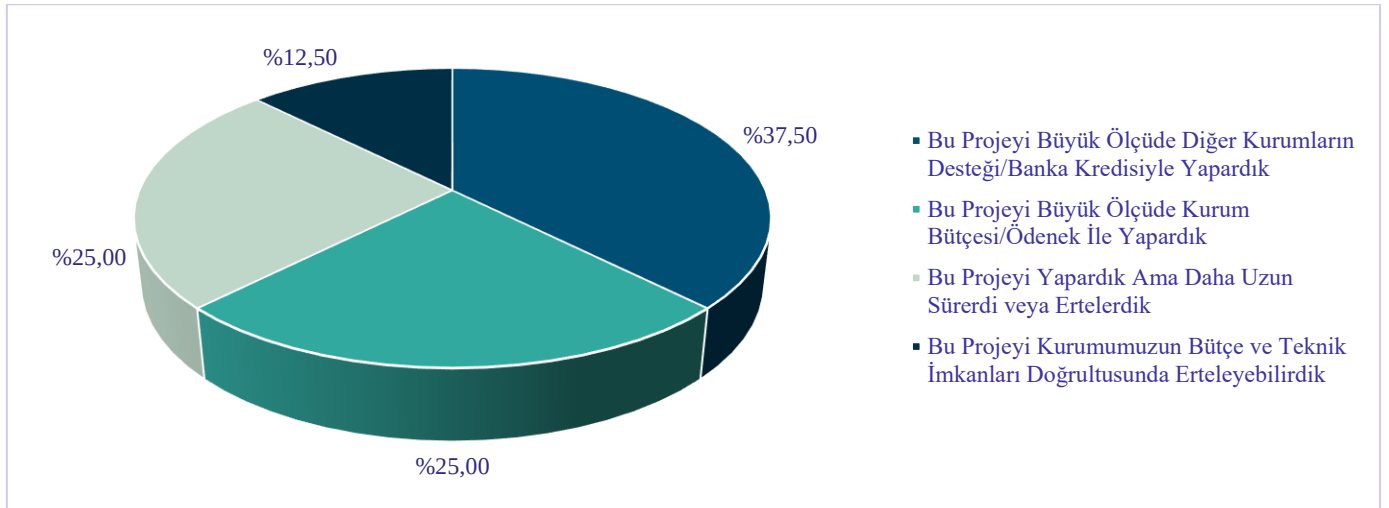
Şekil 14: Eş Finansman Karşılama Yöntemi

Yararlanıcılara yöneltilen “Bu desteği almamış olsaydınız bu projeyi yine de yapar mıydınız?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 15’de gösterilmekte olup %36,4’ü evet cevabını verirken %63,6’sı hayır cevabını vermiştir.

Şekil 15: Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Durumu

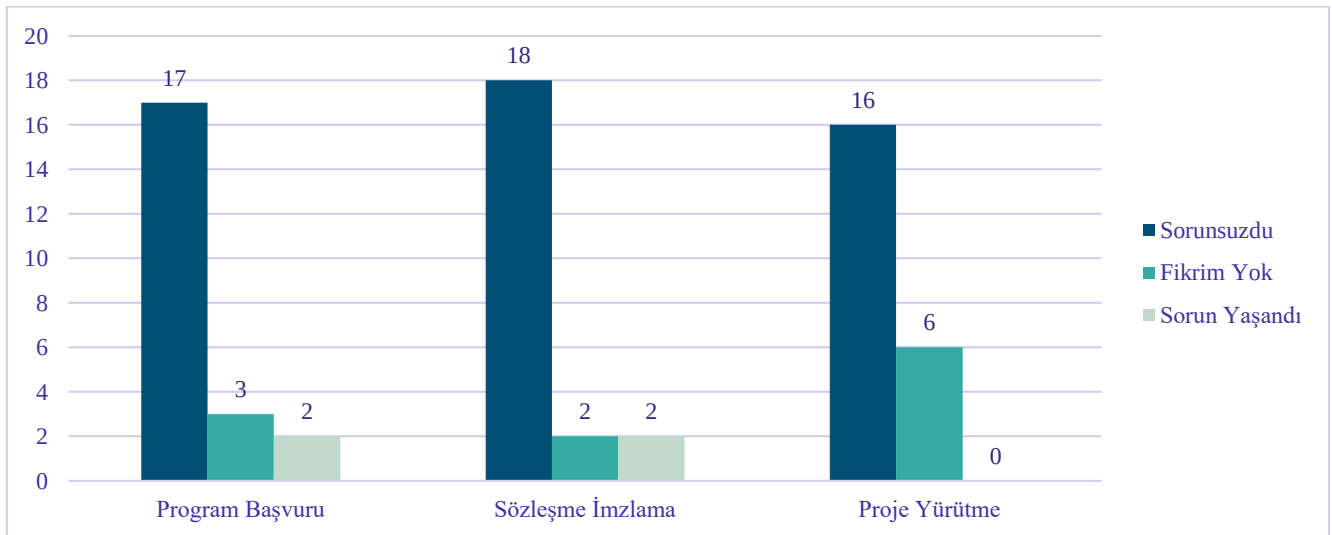
Yararlanıcılara yöneltilen “Bu desteği almamış olsaydınız bu projeyi yine de yapar mıydınız?” sorusuna evet cevabını veren yararlanıcılara “Bu projeyi nasıl yapardınız?” sorusu yöneltilmiş ve Şekil 16’da gösterileceği üzere yararlanıcıların %25’i bu projeyi büyük ölçüde kurum bütçesi/ödenek ile yapardık, %37,5’i bu projeyi büyük ölçüde diğer kurumların desteği ile yapardık, %25’i ise bu projeyi yapardık ancak bütçe ve teknik imkanlarımız doğrultusunda erteleyebilirdik, %12,5’i ise bu projeyi kurumumuzun bütçe ve teknik imkanları doğrultusunda erteleyebilirdik cevabını vermişlerdir.

Şekil 16: Ajans Desteği Olmadan Projenin Yapılma Yöntemi

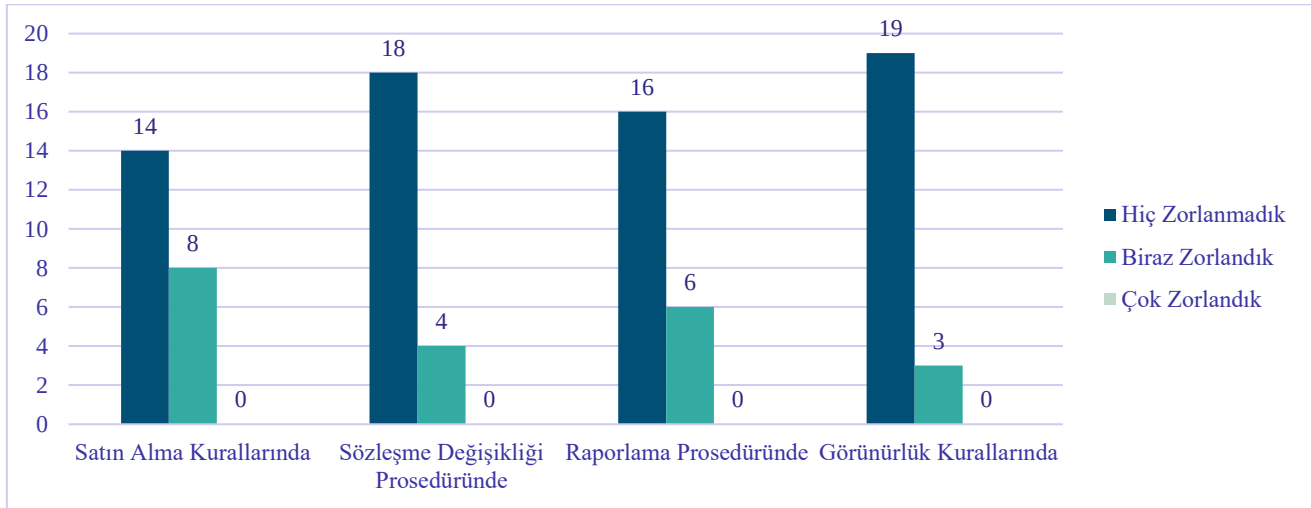

Yararlanıcılara proje başvuru süreci (evraklar, süreçler, prosedürler), sözleşme imzalama süreci ve proje yürütme sürecinde sorun yaşayıp/yaşamadıkları sorusu yöneltilmiş ve Şekil 17’de gösterileceği üzere programa başvuruda yararlanıcıların 17’si sorun yaşanmadığını, 3’ü fikri olmadığını 2’si ise sorun yaşadığını belirtmiştir. Sözleşme imzalamada yararlanıcıların 18’i sorun yaşamadığını, 2’si fikri olmadığını 2’si ise sorun yaşadığını belirtmiştir. Proje yürütme sürecinde yararlanıcıların 16’sı sorun yaşanmadığını ve 6’sı ise sorun fikri olmadığını belirtmiştir.

Şekil 17: Proje Başvuru, Sözleşme ve Yürütme Süreci Zorlanma Düzeyinin Tespiti

Yararlanıcılara proje uygulama sürecinde satın alma kuralları, sözleşme değişiklik prosedürleri, raporlama prosedürleri ve görünürlük kurallarında zorlanıp zorlanmadıkları sorusu yöneltilmiş ve Şekil 18’de gösterileceği üzere en çok görünürlük kurallarında daha sonra ise sözleşme değişiklik prosedüründe hiç zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Satın alma kurallarında ve raporlama prosedürlerinde ise bir kısmının biraz zorlandığı görülmüştür.

Şekil 18: Proje Uygulama Sürecinde Zorlanma Düzeyinin Tespiti

4.2.3. Etkililik

Etkililik kriteri, müdahale ile elde edilen çıktı sonuç veya etkilerin müdahalenin ana amacına hizmet edip etmediğini değerlendirmektedir. Diğer bir ifadeyle, yapılan müdahale ile hedeflere ulaşma derecesini ifade etmektedir. Bu kriter, ilgililik kriteriyle yakından ilişkilidir (Meydan, 2014).

İlgili kriter ile elde edilen çıktı, sonuç ve etkilerin programın temel amaç ve öncelikleri ile karşılaştırması yapılır ve program kapsamında doğru projelerin desteklenip desteklenmediği belirlenir. Bu kısımda programın hedeflenen performans göstergesi ile program sonunda gerçekleşen sonuç karşılaştırılacak ayrıca yararlanıcılarla yapılan anket çalışması ile programın etkililiği değerlendirilecektir.

Programdaki desteğin temel amaç ve öncelikleri kapsamında sözleşme imzalanan projelerin hedeflemiş olduğu performans göstergeleri kümülatif olarak toplanarak programın hedefleri belirlenmiştir. Program sonunda projelerin gerçekleşen performans göstergeleri de kümülatif olarak toplanmış ve sonuç oluşturulmuştur.

Program kapsamındaki performans göstergelerinin mevcut, hedef ve sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir. Programda hedeflenen değerlere ulaşmakta ne derecede başarılı olduğunun değerlendirilmesi amacıyla tablo incelenmiştir. İlgili performans göstergelerinden düzenlenen meslek eğitimi sayısı, düzenlenen toplantı\seminer\festival sayısı, eğitimlere katılan personel sayısı, hazırlanan broşür\ rehber\ dijital dosya sayısı ve kapasite geliştirme amacı ile alınan makine ve ekipman sayısı performans göstergelerinde hedeflere ulaşıldığı görülmektedir. Yeni geliştirilen\transfer edilen hizmetler, işbirliği yapılan kurum ve kuruluş sayısındaki artış ve hazırlanan envanter\proje\strateji belgesi sayısı performans göstergelerinde hedeflere yaklaşıldığı görülmektedir. Ancak düzenlenen hizmet içi eğitim sayısı performans göstergesinde hedeflenen sayıdan uzak kaldığı görülmektedir.

Tablo 11: Hedeflenen Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Durumu

Sıra No	Program Performans Göstergesi	Birim	Mevcut Durum	Hedef	Sonuç
1	Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Sayısı	Adet	7	73	32
2	Düzenlenen Meslek Eğitimi Sayısı	Adet	10	88	103
3	Düzenlenen Toplantı\Seminer\Festival Sayısı	Adet	41	363	365
4	Eğitilere Katılan Personel Sayısı	Kişi	84	5184	8.639
5	Hazırlanan Envanter\Proje\Strateji Belgesi Sayısı	Adet	2	40	28
6	Hazırlanan Broşür\ Rehber\ Dijital Dosya Sayısı	Adet	1.000	19.500	19.500
7	İşbirliği Yapılan Kurum ve Kuruluş Sayısındaki Artış	Adet	7	57	41
8	Kapasite Geliştirme Amacı ile Alınan Makine ve Ekipman Sayısı	Adet	683	1.133	1.157
9	Yeni Geliştirilen\Transfer Edilen Hizmetler	Adet	3	46	36

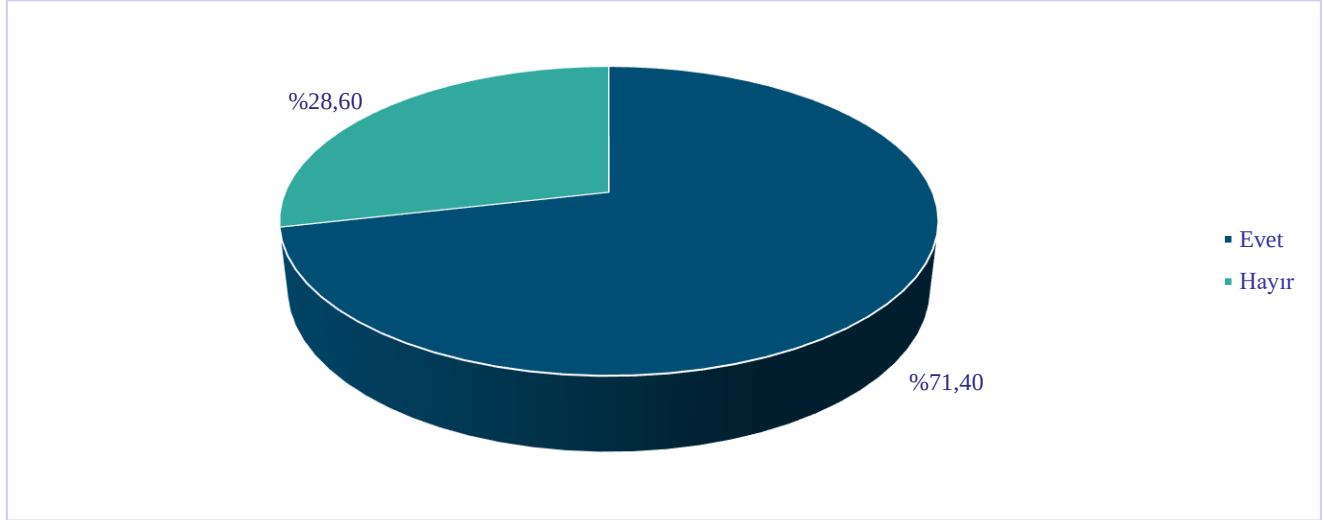
İlgili performans göstergelerinin yüzde olarak gerçekleşme oranları Şekil 19’da gösterilmiş olup şeklin genel değerlendirmesinde, başvuruda belirlenen hedeflerden dördünde hedeflere %100’ün üzerinde ulaşıldığı, dördünde hedeflere büyük oranda ulaşıldığı, birinde ise hedeflenen göstergeden uzak kalındığı görülmektedir.

Şekil 19: Seçili Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranı

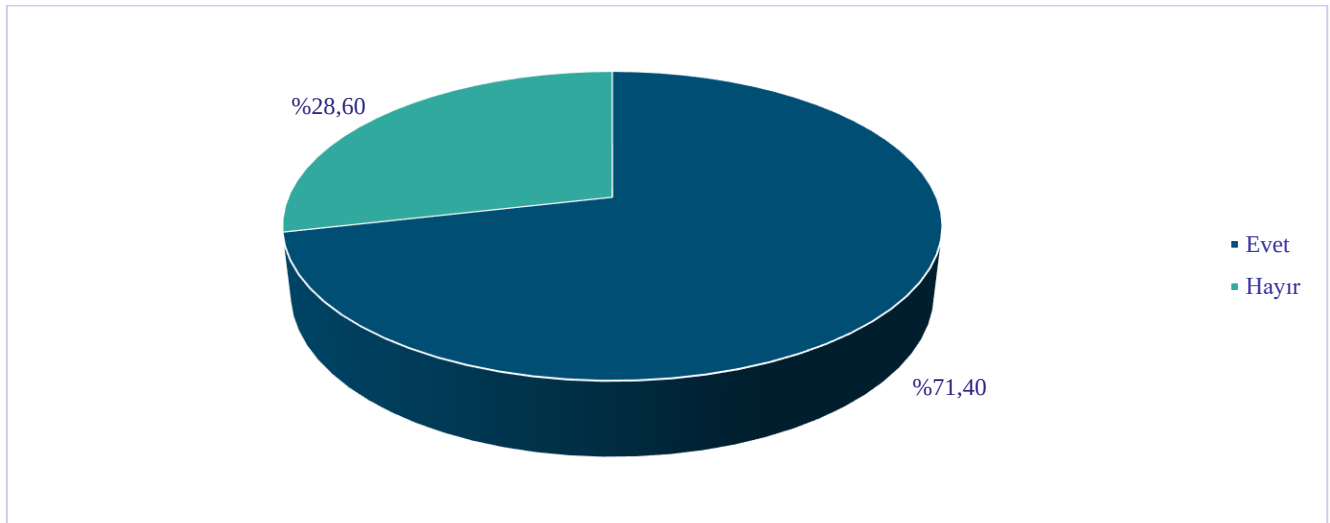
Yararlanıcılara yöneltilen “Destek ile oluşturulan altyapı/üstyapı kullanılır durumda mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 20’de gösterilmekte olup %71,40’ı evet kullanıyoruz cevabını verirken %28,60’ı ise kullanılmadığı cevabını vermiştir. Kullanılmama sebebi sorulduğunda ise zamanla yaşanan tahribat ile sürekli giderlerinin olması ve kaynak aktarılamaması gibi hususlar gerekçe olarak belirtilmiştir.

Şekil 20: Destek İle Oluşturulan Altyapı/Üstyapı Güncel Kullanım Durumu

Yararlanıcılara yöneltilen “Destek ile alınan makine/ekipman kullanılır durumda mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 21’de gösterilmekte olup %71,40’ı evet cevabı verirken %28,60’ı hayır cevabını vermiştir. Makine/ekipmanın kullanımının devam ediyor olması proje kapsamında alınan makine/ekipmanın gerekliliğini desteklemektedir. Hayır cevabını veren yararlanıcılara kullanılmama sebepleri sorulduğunda ise makinelerin kullanım ömürlerinin zamanla tamamlanmış olduğu belirtilmiştir.

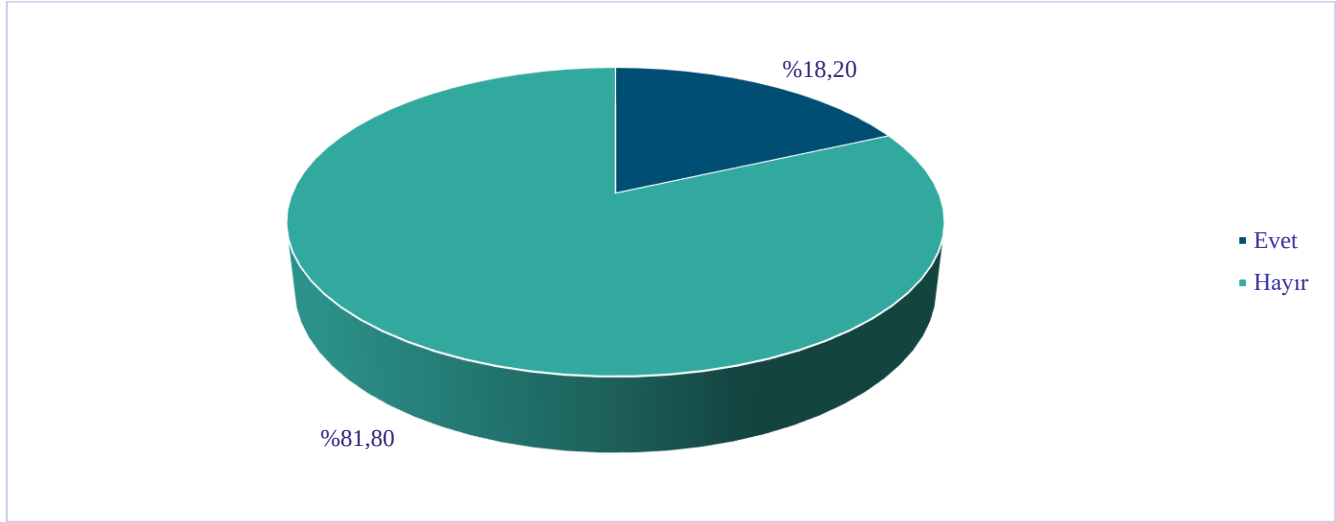
Şekil 21: Destek Kapsamında Alınan Makine ve Ekipmanların Güncel Kullanım Durumu

Yararlanıcılara proje başvuru veya yürütme sürecinde danışman desteği alınıp alınmadığı sorulmuş ve yararlanıcıların cevapları Şekil 22’de gösterilmiştir. %18,20’si danışman desteği aldığını, %81,80’i ise danışman desteği almadığını belirtmiştir. Danışman desteği almayanlar proje başvuru, sözleşme

imzalama ve proje yürütme süreçlerini kendi insan kaynakları ile yürütmüştür. Danışman desteği alanlar ise proje başvuru hususunda bilgi ve tecrübe eksiklikleri sebebiyle yapılabilecek yanlış bir işlemin projelerinin iptal edilme olasılığından danışman desteğine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. KAYS sisteminin kullanılabilmesindeki tecrübe eksikliği, evrak takibi konusunda danışmandan yardım almanın faydalı olabileceği ve proje başvuru, yürütme ve raporlama sürecinin zor olabilmesinden kaynaklı da danışman desteğine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Şekil 22: Danışman Desteği Alınma Durumu

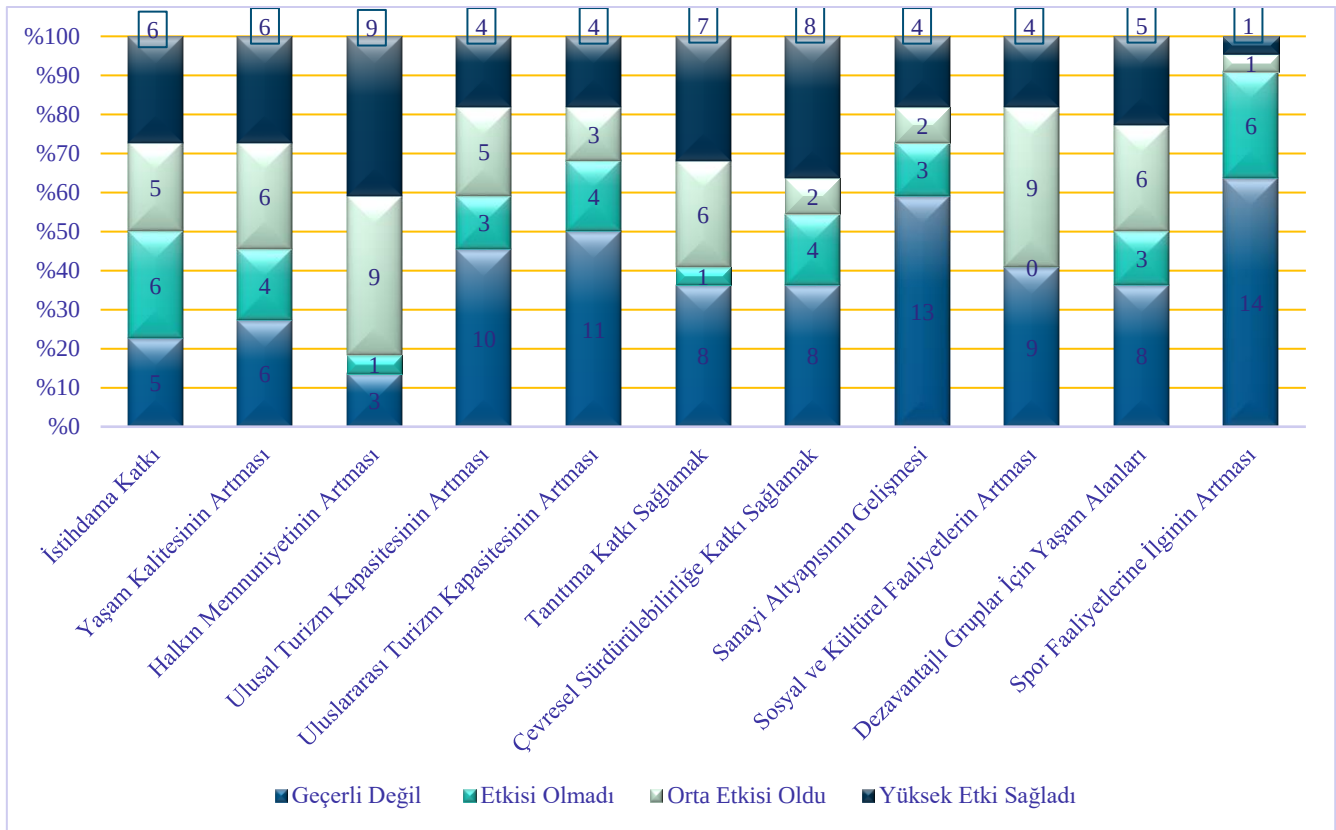
4.2.4. Etki

Etki kriteri ile müdahalenin sosyal, ekonomik ve çevresel anlamda uzun vadede kendini gösteren geniş kapsamı sonuçları değerlendirilmektedir. Bu kriter altında sadece amaçlanan etkiler değil, amaçlanmayan olumlu yada olumsuz tüm etkiler değerlendirilmektedir (Ersayın, 2012).

Program kapsamında yararlanıcılara söz konusu programın Bölge'ye olan etkisi ile ilgili 11 adet etki kriterine katılım düzeyleri sorulmuş ve cevapları Şekil 23'de gösterilmiştir. Bölge istihdamına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 6 katılımcının yüksek etkisinin olduğunu, 5 katılımcı orta etkisi olduğunu, 6 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Yaşam kalitesinin artmasına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 6 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 6 katılımcı orta etkisi olduğunu, 4 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Halkın memnuniyetinin artmasına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 9 katılımcı yüksek etkisi olduğunu, 9 katılımcı orta etkisi olduğunu, 1 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Ulusal turizm kapasitesinin artmasına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 4 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 5 katılımcı orta etkisi olduğunu, 3 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Uluslararası turizm kapasitesinin artmasına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 4 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 3 katılımcı orta etkisi olduğunu, 4 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Tanıtıma katkı sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda 7 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 6 katılımcı orta etkisi olduğunu, 1 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Çevresel sürdürülebilirliğe etkisi olup olmadığı sorulduğunda 8 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 2 katılımcı orta etkisi olduğunu, 4 katılımcı ise etkisi olmadığını

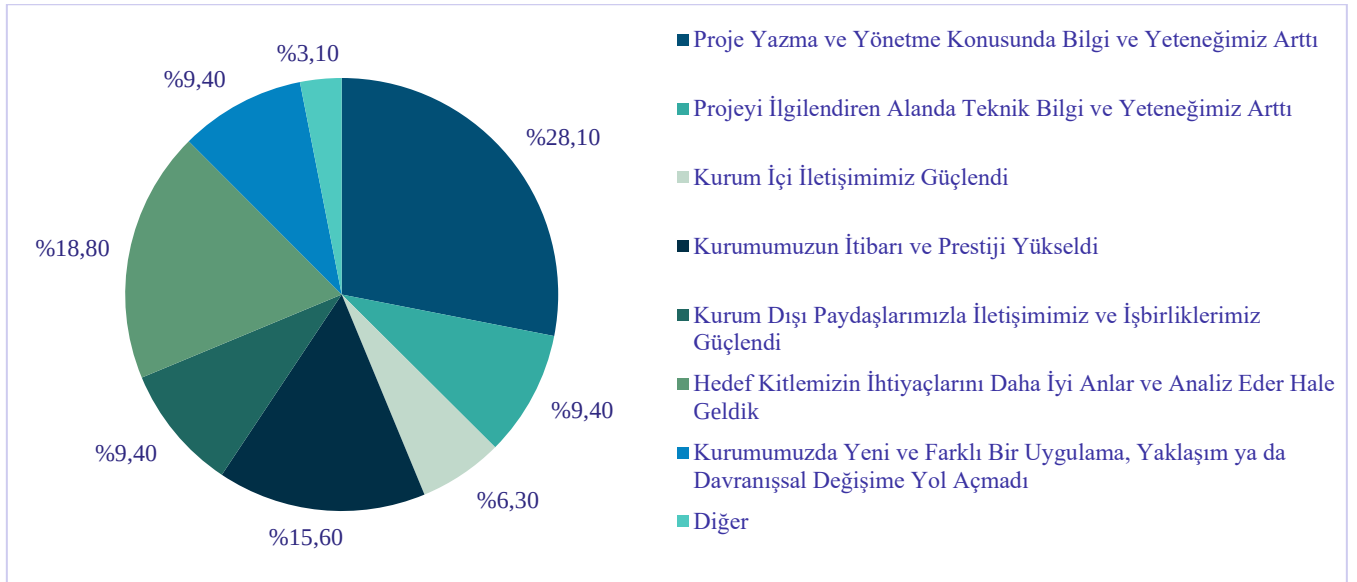
belirtmiştir. Sanayi altyapısının gelişmesine etkisi olup olmadığı sorulduğunda 4 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 2 katılımcı orta etkisi olduğunu, 3 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Sosyal ve kültürel faaliyetlerin artmasına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 4 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 9 katılımcı ise orta etkisi olduğunu belirtmiştir. Dezavantajlı gruplar için yaşam alanlarına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 5 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 6 katılımcı orta etkisi olduğunu, 3 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir. Spor faaliyetlerine ilginin artmasına etkisi olup olmadığı sorulduğunda 1 katılımcı yüksek etkisinin olduğunu, 1 katılımcı orta etkisi olduğunu, 6 katılımcı ise etkisi olmadığını belirtmiştir.

Şekil 23: Programının Bölge'ye Etkisi

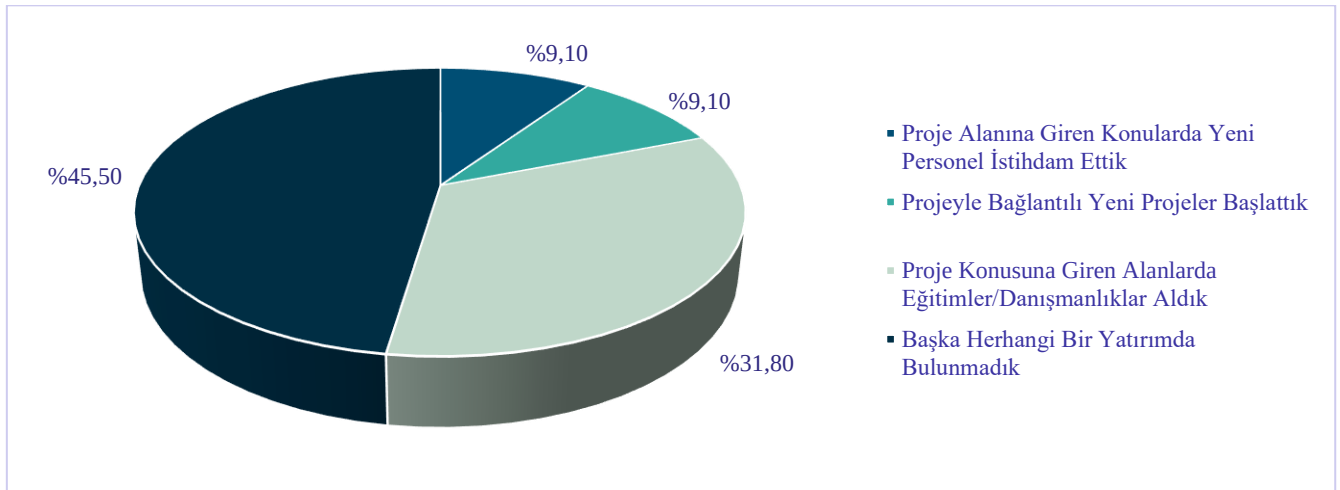
Yararlanıcılara yöneltilen “Bu proje kurumunuzda ne gibi farklılıklara yol açtı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 24’te gösterilmekte olup %28,10’unun proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneklerinin arttığını, %9,40’ı projeyi ilgilendiren alanlarda teknik bilgi ve yeteneklerinin arttığını, %6,30’u kurum içi iletişimlerinin güçlendiğini, %15,60’ı kurumlarının itibarının ve prestijinin güçlendiğini, %9,40’ı kurum dışı paydaşlarla iletişimlerinin ve işbirliklerinin güçlendiğini, %18,80’i hedef kitlelerinin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldiklerini, %9,40’ı kurumlarında yeni ve farklı bir uygulama, yaklaşım ya da davranışsal değişime yol açmadığını, %3,10’u ise diğer olarak belirtmiştir.

Şekil 24: Yararlanıcılarda Görülen Davranışsal Değişimler

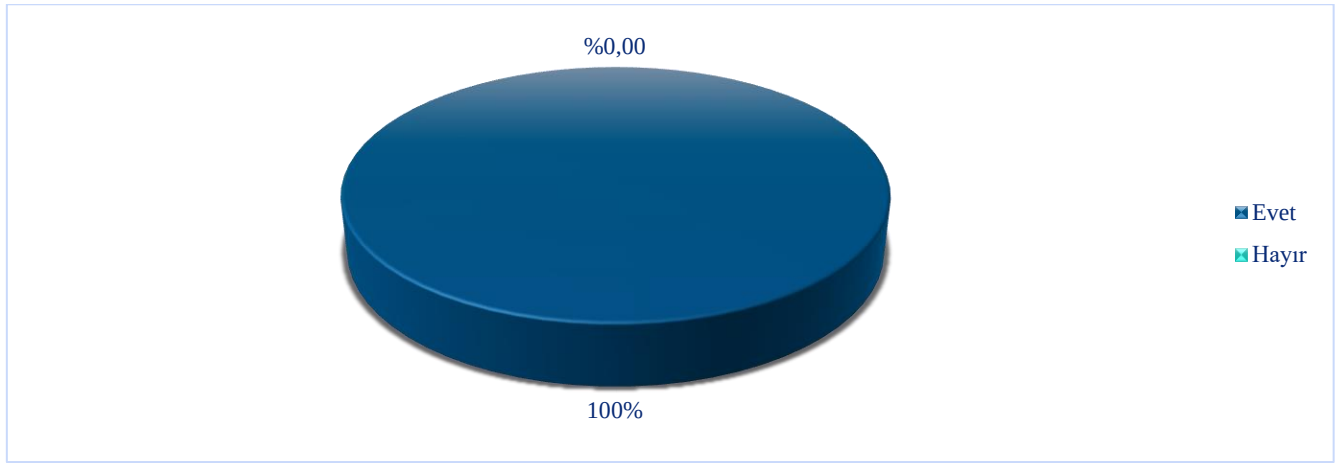
Program kapsamında yararlanıcılar ile yapılan anket çalışmasında yararlanıcılara sorulan “proje ile birlikte gerçekleşen etkiler nelerdir?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 25’te gösterilmekte olup %31,80’ni proje konusuna giren alanlarda eğitimler/danışmanlıklar aldıklarını, %9,10’u projeye bağlantılı yeni projeler başlattıklarını, %9,10’u proje alanına giren alanlarda yeni istihdam yapıldığını, %45,50’si ise başka herhangi bir yatırımda bulunulmadığı cevabını vermiştir.

Şekil 25: Proje İle Birlikte Gerçekleşen Etkiler

Yararlanıcılara yöneltilen “Proje ile genel olarak amaçlarınıza ulaştığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 26’da gösterilmekte olup ankete katılan yararlanıcıların tamamı proje ile amaçlara ulaşıldığı cevabını vermiştir.

Şekil 26: Proje İle Amaçlara Uluşılma Durumu

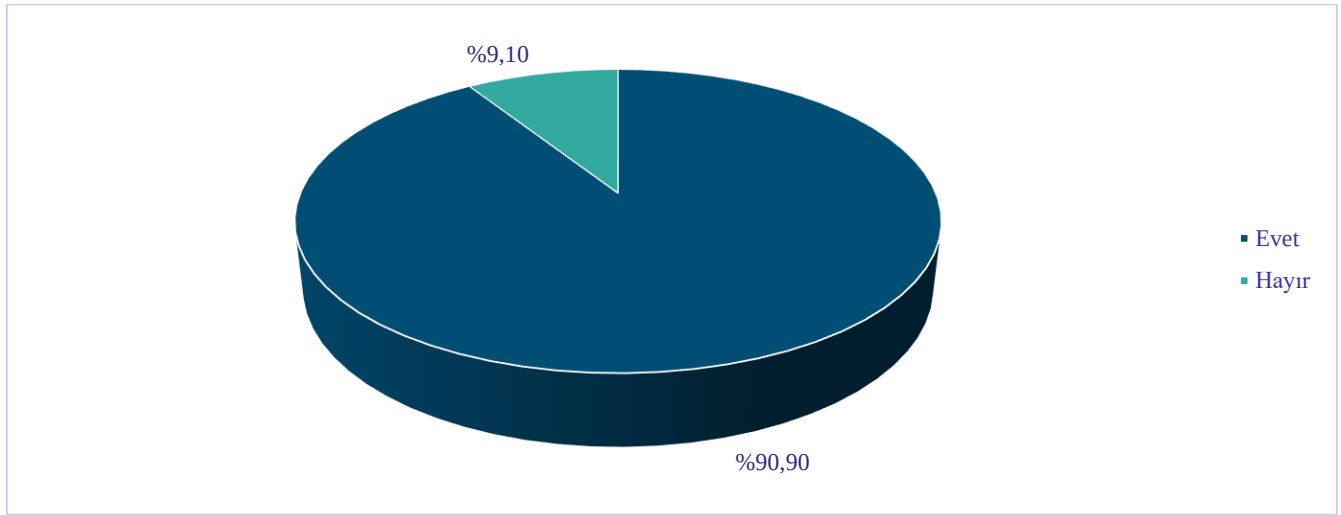

4.2.5. Sürdürülebilirlik

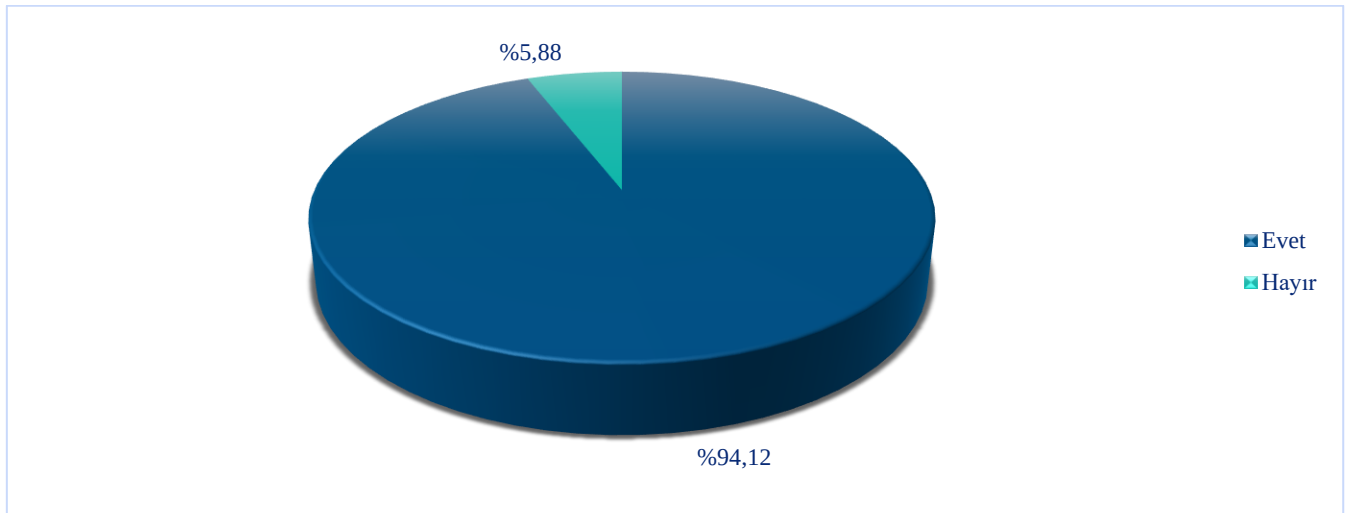
Sürdürülebilirlik kriteri, müdahale sonucu üretilen faydanın müdahalenin tamamlanmasıyla yani finansal destek sona erdiğinde devam edip etmeyeceği ve/veya ne şekilde, hangi oranda devam edeceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda müdahale ile oluşan etkinin daha geniş ölçekli sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarla ilişkisi ortaya konulmaktadır (Meydan, 2014).

Başvuru rehberinde projenin hedef grupları üzerinde somut bir etkisinin beklenmesine, projenin mali ve kurumsal boyutları bakımından sürdürülebilir olup olmadığına ve projenin çarpan etkisinin olup olmamasına yönelik puanlama kriterleri bulunmakta olup ve projeler bu kriter bakımından maksimum 15 puan alabilmektedir.

Şekil 27’de yararlanıcılara yöneltilen “Projenin sonunda elde ettiğiniz kazanımların uzun vadede katkılarının devam edeceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna %91 evet, %9 hayır cevabını vermiştir. Hayır cevabı veren yararlanıcılara gerekçesi sorulduğunda ise projenin devamı olmadığı ve ihtiyaçların sınırsız olmasından kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Evet cevabını veren yararlanıcılar ise alınan hizmet aracının hala hizmet ettiğini, ıslah çalışmalarından dolayı hedef kitle kültür ırklarına yönelim gösterdiğini, proje deneyimlerinin arttığını, kadın istihdamının sağlandığını, proje kapsamında eğitim alan kursiyerlerin zamanla kendi iş yerlerini açtığını, proje sayesinde ilçeye yeni yatırımcıların geldiğini, alınan makinenin halen çiftçiler tarafından kullanıldığını, Kars Kaşarının marka değerinin yükseldiğini, işletme ve perakende sektöründe önemli artışların olduğunu belirterek proje sonucu oluşan kazanımların uzun vadede etkisinin devam edeceğini belirtilmiştir.

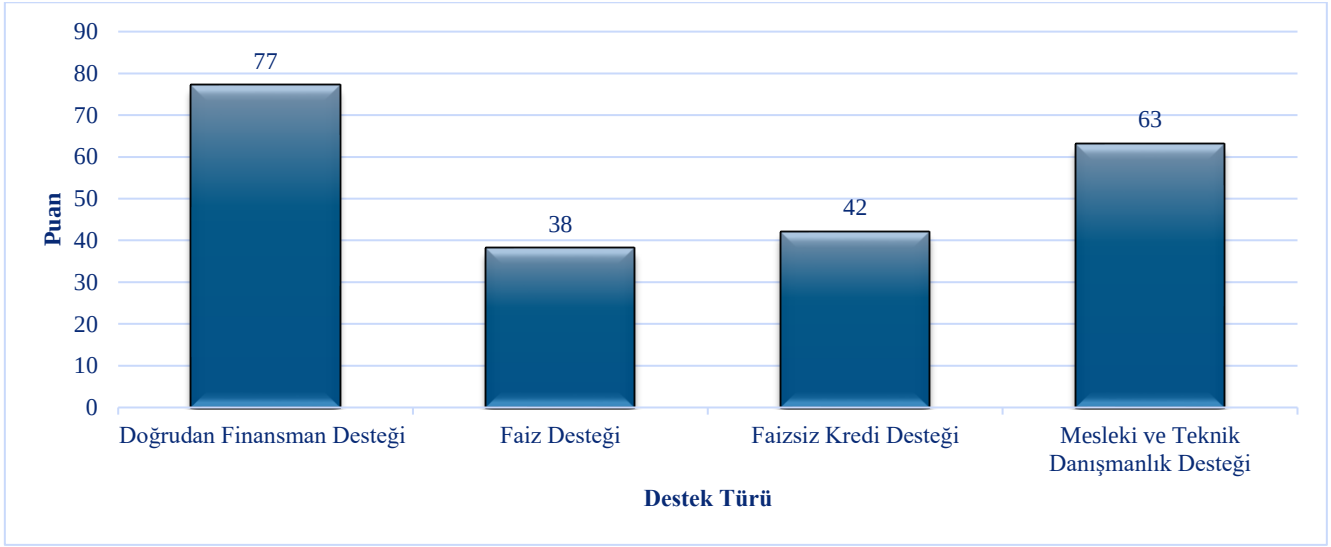
Şekil 27: Projenin Sonunda Elde Edilen Kazanımların Uzun Vadede Katkıları

Yararlanıcılara yöneltilen “Programdan sonra farklı desteklerden faydalandınız mı?” sorusuna yararlanıcıların cevapları Şekil 28’de gösterilmekte olup %94,12’sinin Ajanstan aldığı destekten sonra başka bir kurumdan daha destek aldığını belirtmiştir. Ajanstan destek alan katılımcıların bir kısmı daha sonraları tekrardan da SERKA’dan destek aldığını belirtmiştir.

Şekil 28: Programdan Sonra Farklı Desteklerden Faydalanan Kurum Sayısı

Ajans olarak bu program kapsamında doğrudan finansman desteği (proje teklif çağrısı) verilmiştir. Kurum ve kuruluşların hangi destek türünün kendilerine daha fazla yarar sağlayacağını öğrenmek adına anket katılımcılarına yöneltilen “Serhat Kalkınma Ajansı’nın sunabileceği destekler olan aşağıdaki seçenekleri size en uygun olandan başlayarak puanlayınız.” sorusuna 4 puan en uygun, 1 puan en az uygun olmak üzere puan veren yararlanıcılar; Şekil 29’da gösterileceği üzere toplamda doğrudan finansman desteğine 77, mesleki ve teknik danışmanlık desteğine 63, faizsiz kredi desteğine 42 ve faiz desteğine 38 puan vermiştir. Doğrudan finansman desteği genelde en çok tercih edilen destek türü olmuştur ayrıca bazı kurum ve kuruluşlar alınacak mesleki ve teknik danışmanlık desteği ile Bölge’deki beşeri sermayenin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Şekil 29: Kurumlara Uygun Olan Mali Destekler

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

SERKA tarafından ilk kez uygulanan 2013 Yılı KUBES Program Sonrası Değerlendirme Raporu ile söz konusu programın başarısının ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda programın etkinliği, tarafsızlığı ve hesap verilebilirliğinin mümkün olduğunca artırılması hedeflenmiştir. Bu sonuç raporunun önümüzdeki dönemlerde hazırlanarak uygulanması planlanan mali destek programlarına ön bilgi vermesi ve söz konusu yeni programların başarısının arttırılmasına yönelik bulgular elde edilmesinde fayda sağlayacaktır. 2013 KUBES Programında yer alan projelerin sonuç ve çıktıları, desteğin amaç, öncelik ve hedefleri ile ilişkilendirilerek, ilgililik, etki, etkinlik, etkililik ve sürdürülebilirlik kriterleri de dikkate alınarak değerlendirilmiş ve bu bölümde önerilere yer verilmiştir.

Programa yönelik elde edilen tespitler ve uygulama sonrasında edinilen tecrübeler ışığında iyileştirmeye açık alanlara yönelik tavsiyeler ve program kapsamında elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde yer almaktadır.

- ❖ Programın Bölge Planıyla uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.
- ❖ Proje kapsamında sözleşmesi imzalanan 38 projenin tamamı başarılı şekilde tamamlanmış olup fesih edilen proje bulunmamaktadır.
- ❖ Yararlanıcıların %68'si söz konusu programın Bölge koşulları ve kurumların ihtiyaçlarına yönelik olduğu belirtmesi çıkılan mali destek programının Bölge'ye uygunluğunu desteklemektedir.
- ❖ Söz konusu mali destek programında ankete katılan yararlanıcıların %72,70'i mali desteğin hedef kitleler tarafından yeterince bilindiğini, %86,4'ü ise programı Ajans aracılığıyla öğrendiğini belirtmesi Ajansın program duyurularında izlediği yolun ilgili hedef kitlelere uygun olduğunu desteklemektedir. Ancak Ajans desteklerinin hedef kitleler tarafından bilinirliğinin artırılması ve daha fazla potansiyel başvuru sahibine ulaşılabilmesi için son yıllarda artış gösteren sosyal medya kullanımının, program duyurularında da kullanılması gereken önemli araçlardan biri olduğunu değerlendirilmektedir.
- ❖ Ankete katılan yararlanıcılardan programın finansal unsurları olan destek tutarı, destek oranı ve ön ödeme yüzdesi hakkında “cazip”, “fıkrım yok” ve “cazip değil” seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiş ve katılımcılardan büyük bir kısmı destek tutarı ve destek oranını cazip bulmuştur. Ön ödeme yüzdesinin diğerlerine kıyasla cazip bulunma oranı daha azdır ancak genel olarak çıkılan mali destek programının finansal unsurlarının yararlanıcılar nezdinde uygun bulunduğu değerlendirilmektedir.
- ❖ Ankete katılan yararlanıcı kurumların büyük bir kısmının projenin eş finansman tutarını kurum bütçesi veya ödenekleri ile karşılamaları, kendi mali kaynaklarını kurumsal kapasite ve beşeri sermaye projelerine tahsis ettiklerini göstermektedir.
- ❖ Katılımcılara yöneltilen “Destegi almamış olsaydınız projeyi yapar mıydınız?” sorusuna yararlanıcıların %63,6'sı “Hayır” cevabını vermiştir. Bu durum, Ajansın Bölge'deki projelerin hayata geçirilmesine ciddi anlamda katkı sunduğunu göstermektedir.

- ❖ Yararlanıcılara proje uygulama sürecinde (satın alma, sözleşme değişikliği, raporlama prosedürü ve görünürlük kuralları) zorlanıp zorlanmadıkları sorulmuş olup ankete katılan yararlanıcılardan “çok zorlandım” şeklinde cevap veren olmamıştır. Buradan hareketle, proje uygulama süreçlerinin makul olduğu yorumu yapılabilir.
- ❖ Program kapsamındaki seçili performans göstergelerinde gerçekleşmeler bir kısmında hedeflerin üzerinde kalmış, bir kısmında hedeflere yakın gerçekleşmiş bir kısmında ise büyük oranda gerçekleşmiştir. Sadece bir performans göstergesinde hedefin oldukça gerisinde kalınmıştır. Buradan hareketle program kapsamında belirlenen hedeflerin büyük oranda gerçekleştiği ve projelerin amaçlarına büyük oranda ulaştığı yorumu yapılabilir.
- ❖ Program kapsamında oluşturulan altyapı/üstyapı kullanım durumu sorulmuş ve yararlanıcıların %71,40’ı “evet, kullanılıyor” cevabını vermiştir. Bu durum projeler ile hayata geçirilen altyapı/üstyapıların gerekliliğini desteklemektedir.
- ❖ Ankete katılanların %71,40’ı program kapsamında aldıkları makine/ekipmanı halen kullandıklarını belirtmiştir. Bu durum makine/ekipmanın faydalı ve proje için önemli olduğunu desteklemektedir.
- ❖ Katılımcılara danışman desteği alıp almadıkları sorulmuş olup %81,80’i danışman desteği almadığını belirtmiştir. Yararlanıcılar proje başvurusu, sözleşme imzalama ve proje yürütme süreçlerini kendi insan kaynakları ile gerçekleştirmiştir. Bu durum, yararlanıcı kurum ve kuruluşların proje kültürüne sahip olduğunu göstermektedir.
- ❖ Yararlanıcılardaki program kapsamındaki projelerinin oluşturduğu farklılıklara bakarak projelerin Bölge’deki kurum ve kuruluşlarda beşeri sermayeyi artırdığını ve Bölge’de çarpan etkisi oluşturduğu şeklinde yorum yapılabilir.
- ❖ Ankete katılan yararlanıcıların tamamının projenin amaçlarına ulaşıldığını belirtmesi, program kapsamındaki projelerin genel manada başarılı olduğu şeklinde yorumlanabilir.
- ❖ Ankete katılan yararlanıcıların %90,90’ı, projelerin sunduğu katkılarının uzun vadede devam edeceğini düşünmektedir. Bu durum projelerin sürdürülebilir olduğunu ve Bölge’de önemli bir yer edindiğini göstermektedir.
- ❖ Anket çalışmasına göre doğrudan finansman desteği yararlanıcılar için Ajansın vermiş olduğu en uygun destek türüdür. Bu cevap Bölge’deki kurum ve kuruluşların projelerini hayata geçirebilmek için finansman desteğine ihtiyaçları olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Çalışmaya göre Ajansın vermiş olduğu en uygun ikinci destek türü mesleki ve teknik danışmanlıktır. Bu durum Bölge’deki kurum ve kuruluşların beşeri kaynaklarını geliştirmeye ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

6. EKLER

Ek-1: Kurumsal Kapasitenin ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Mali Destek Programı (Kar Amacı Gütmeyen Kurum ve Kuruluşlar) 2013 Yılı Proje Teklif Çağrısı Başvuru Rehberi

7. KAYNAKÇA

- Ersayın, Z. (2012). *Kamu Müdahalelerinde Katkısalılığın Değerlendirilmesi: Çukurova ve İzmir Kalkınma Ajansları KOBİ Destekleri Örneği (Uzmanlık Testi)*. Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- Meydan, M. (2014). *Mustafa Caner Meydan. Kalkınma Ajansları Desteklerinin Değerlendirilmesi: Karşıt Durum Etki Değerlendirme Örneği (Uzmanlık Tezi)*. Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- SERKA, 2010-2013 Bölge Planı. (2010). *TRA2 Düzey 2 Bölgesi (Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars) 2010-2013 Bölge Planı*. Serhat Kalkınma Ajansı.
- SERKA, Faaliyet Raporu. (2013). *Serhat Kalkınma Ajansı Faaliyet Raporu*. Kars: Serhat Kalkınma Ajansı.

Atatürk Cad No:69 Ortakapı Mah Merkez-Kars
Tel: +90 474 212 52 00 – Faks: +90 474 212 52 04
E-posta: info@serka.gov.tr | www.serka.gov.tr

